

Alta kommune

Budsjettdrøfting 2024

21. august 2023

Innhold

1 – Kommunedirektørens vurdering	2
2 - Formål	5
3 - Hovedaspektene for videre utvikling av kommunen	6
3.1 - Utviklingstrekk – Hva har vi fått til	6
3.2 - Hovedutfordringer	7
3.3 – Umiddelbare omstillingsbehov	8
4 - Mål fra kommuneplanens samfunnsdel	9
5 - Befolningsgrunnlag	11
6 - Bemanning og rekruttering	13
6.1 - Antall ansatte og årsverk	13
6.2 - Økt Rekrutterings- og kompetansebehov	14
7 - Miljø og klima	15
8 - Økonomi	16
8.1 - Finansielle måltall	16
8.2 - Økonomistatus	20
8.3 - Endring i forutsetninger for 2024	21
8.4 - Innsparingskrav til tjenesteområdene	23
8.5 - Netto finanskostnader	24
9 - Tjenesteområdene	25
9.1 - Fellestjenesten	25
9.2 - Samfunnsutvikling	28
9.3 - Oppvekst og kultur	31
9.4 - Helse og sosial	36
9.5 - Tekniske tjenester	40

1 – Kommunedirektørens vurdering

Den positive utviklingen i Altasamfunnet fortsatte også i 2022. Det er vekst, utvikling og optimisme i næringslivet og Alta hadde også en vekst i befolkningen. Alta kommune som organisasjon hadde et regnskapsmessig overskudd av en størrelse man ikke har sett tidligere, og avsetning til bufferfondet var betydelig. Det er allikevel viktig å se bak tallene, fordi det er sentrale elementer som er lett å glemme når gode tall presenteres.

Den pågående krigen i Ukraina har påvirket Europa og verden for øvrig, som alle tidligere kriger har gjort. Ustabil nasjonaløkonomi, økte råvarepriser, brutte logistikklinjer, flyktningstrømmer osv. Selv om norsk nasjonaløkonomi går godt, er det også press på denne samlet sett bl.a. som følge av ulike forsøk på å kompensere for virkningen av økt inflasjon og renteøkninger. Norges Bank sine rentehevinger iverksatt i 2022 har fortsatt inn i 2023, og begynner nå å oppnå den effekten som er ønsket. Konsekvensene av dette er imidlertid betydelige for mange, både bedrifter, familier og kommuner.

Det er derfor liten grunn til å tro at offentlig sektor kan forvente en realøkning i sine økonomiske rammer de kommende årene, noe som innebærer at omstilling og effektivisering av egen drift er enda viktigere for kommunene.

Altasamfunnet hadde i 2022 en positiv befolkningsutvikling. Antall fødsler var på 239, som er litt lavere enn året før, mens fødselsoverskuddet (fødte/døde) var på 87. Netto innenlands inn/utflytting gikk i minus med 71 personer, mens utenlands tilflytting hadde en netto positiv vekst på 161 personer. Samlet sett gir dette en befolkningsvekst i Alta i 2022 på 173 personer. Den korte analysen av dette er at den demografiske utviklingen i de yngste aldersklassene vil holde seg relativt stabil i årene som kommer, det er en økning i de eldste aldersklassene og befolkningsveksten i 2022 kom i hovedsak fra utenlands tilflytting.

Den demografiske utviklingen viser at det fremtidige utgiftsbehovet innen de yngste aldersgruppene vil være tilnærmet stabilt, eller med en svak nedgang. I de eldste aldersgruppene vil utgiftsbehovet utvilsomt være økende.

Økt tilflytting av utenlandske personer hvorav det meste er flyktninger fra Ukraina, gir både faglige og ressursmessige utfordringer for flere av tjenesteområdene i Alta kommune. Utfordringsbildet for Altasamfunnet forsterkes av at også NAV rapporterer om en stor økning i familier som søker støtte fra NAV.

Regnskapsrapporter fra foregående år viser at den underliggende driften i de store tjenesteområdene har hatt et nesten regelmessig merforbruk, som ikke i tilstrekkelig grad har blitt hensyntatt i påfølgende budsjettår. Variable inntekter i form av økt skatteinntang og bl.a. inntekter fra havbruksfond/auksjoner tilknyttet havbruk har, sammen med ulike sparetiltak i organisasjonen, i stor grad berget årsresultatet for kommunen. Regnskapsåret 2022 viste et netto driftsresultat på 77 millioner, som er i historisk godt og kommunen har etter avsetninger nå et disposisjonsfond på 106 mill. På tross av gode resultater har begge de store tjenesteområdene et merforbruk også i 2022 på til sammen om lag 43 millioner.

Det er derfor svært viktig at kommunens økonomiske prioriteringene tar høyde for denne utviklingen. God kontroll på den kommunale økonomien vil gi kommunen handlegrihet i årene som kommer der store investeringer er planlagt og skal kunne håndteres i normal drift.

Budsjettendrøftingsnotatet for 2024 og kommende økonomiplanperiode må derfor i stor grad handle om hvordan driften til Alta kommune skal tilpasses de økonomiske rammebetingelsene, som også ivaretar økt gjeldsbelastning i årene fremover.

Det generelle tjenestetilbudet, nivået på tjenester som gis og betydelig omprioriteringer må vurderes for å tilpasse driften. Videre må effektivisering også vurderes, både tilknyttet strukturer, organisering og ved hjelp av teknologi. I en tid der egen organisasjon er presset i forhold til omstilling og effektivisering av driften, bør Alta kommune være svært tilbakeholden med å inngå nye samarbeidsavtaler med andre kommuner,

Innen Helse og Sosial viser regnskapstallene for 2022 at den omlegging og omstrukturering som har vært gjennomført i forbindelse med etablering av Alta Omsorgssenter har gitt økonomisk effekt i form av lavere kostnader pr. sykehjemsplass. I 2024 fullføres byggingen av prosjektet på Marienlund som vil gi både kapasitetsøkning og effektivisering av boligtilbudet til utviklingshemmede og andre i Alta. Satsingen innen demensomsorgen har også gitt resultater gjennom et bedre dag- og avlastningstilbud. Innen dette området er imidlertid behovet av en slik art at utgiftsnivået kommer til å øke i årene fremover. Det er også en stor rekrutteringsutfordring innen helsetjenesten og bl.a. velferdsteknologi må derfor i større grad implementeres som effektiviseringsmulighet for å kunne frigjøre personell til andre oppgaver i tjenesten.

Fremtidig utbygging av skolestrukturen i Alta er vedtatt av kommunestyret i mai 2023. Utbygging og omstilling vil i denne perioden gi «pukkeleffekter» som innebærer økte kostnader før full effekt kan forventes. Utgiftsbehovet innen dette tjenesteområdet forventes å være relativt stabilt i årene fremover. I tillegg til den fysiske strukturen er det derfor også hensiktsmessig å vurdere videre utvikling av organisering og struktur innen denne delen av tjenesteområdet. Kompetanse, rekruttering og ressurser vil være under press i årene fremover og en fremtidsrettet utvikling av hvordan driften skal organiseres for å møte dette, er påkrevd.

Rammen for 2024 forventes å gi vekst i frie inntekter som dekker deflator og befolkningsvekst, men de underliggende utfordringene vi har med oss fra tidligere må fortsatt løses ved omprioritering. Alta kommune kan ikke forvente samme nivå på midler fra Havbruksfondet eller fra finansiell gevinst på strøm kommende år. Vi kan heller ikke forutsette større skatteinngang enn prognosene fra Finansdepartementet, samt at rentenivået ikke forventes å falle betydelig de neste par årene. Samlet sett betyr dette at finansiering av merforbruket innen tjenesteområdene Oppvekst & Kultur og Helse & Sosial fra 2022 (og i prognosene for 2023) må løses ved omprioritering. Helt konkret må noe kuttes for å ha realistiske rammer. Prognosen etter kommuneproposisjonen 2024 tilsier at vi må omstille for minst 40 millioner i 2024.

Det er store rekrutteringsutfordringer også i Alta, både i offentlig og i private virksomheter. Alta kommune mangler tilstrekkelig fagpersonell innen flere sektorer og vi registrer at det er stor rift om kvalifisert arbeidskraft. Det vurderes tiltak både innen helse og oppvekstområdet, men samtidig er Alta kommune en så stor arbeidsgiver at det ikke er mulig å løse dette med store tillegg/særordninger for enkeltgrupper. Det jobbes nå med skisse til et prosjekt der store offentlige og private aktører går sammen om å markedsføre Alta eksternt som et godt sted å bo, jobbe og utvikle seg. Allikevel vil utfordringer med å skaffe kvalifisert personell være et sentralt tema i mange år fremover. Effektivisering i form av hvordan vi faktisk utnytter vår kompetanse og våre ressurser i årene fremover, vil derfor ha enda større betydning for tjenestetilbudet som kan gis.

På nåværende tidspunkt kan ikke Kommunedirektøren angi en konkret løsning på mulige tiltak for å oppnå nødvendig omstilling. Tiltak både på inntektssiden og utgiftssiden skal imidlertid vurderes.

Et omstillingsnivå på om lag 40 millioner kroner innebærer prioriteringer. Dersom nye tiltak ønskes inn, må man også gjøre valg i forhold til hva som ikke skal prioriteres. Dette er en viktig politisk dimensjon som Alta kommune er avhengig av for å oppnå balanse og som må fokuseres i det videre budsjettarbeidet.

Kommunalledere vil i det følgende både utdype utfordringsbildet innen sine tjenesteområder. Uavhengig av dette kreves det både administrativ og politisk vilje for å få til nødvendige endringer.

Oddvar K. Konst
Kommunedirektør

2 - Formål

Som en del i den forberedende prosessen for neste årsbudsjett og økonomiplan utarbeides det årlig et budsjettdrøftingsnotat. Gjennom dette dokumentet får kommunestyret en viktig plattform for å diskutere aktuelle forhold, prioriteringer og andre forutsetninger som har betydning for kommende periode. Drøftingsnotatet skal derfor i all hovedsak bidra til å sikre at det i videre arbeid med årsbudsjett og økonomiplan, tas gode og veloverveide beslutninger om fordelingen av kommunens økonomiske ressurser.

Budsjettdrøftingsnotatet er også et strategisk hjelpemiddel for å koordinere og integrere nye handlingselementer, som for eksempel **driftstiltak**, **investeringer**, eller andre typer **oppdrag**. Føringerne i notatet legger til rette for at nye handlingselementer følger kommunens overordnede økonomiske og samfunnsmessige mål.

For å sikre at videre fremgang og utvikling i budsjettarbeidet er i tråd med kommuneplanens samfunnsdel, vil kommunedirektøren legge frem sitt forslag til prioriteringer av overordnede mål og strategier fra «Alta vil» for kommende økonomiplanperiode.

Notatet vil belyse noen av hovedutfordringene som vil prege kommunen fremover. Det redegjøres kort om effekter og konsekvenser av endringer i blant annet demografi, organisasjonen, miljø og økonomiske rammevilkår.

Notatet tar også hensyn til tidligere års resultater og erfaringer og ser disse i sammenheng mellom flere ulike steg i økonomistyringsprosessen fremover. I tillegg gis det kommentarer til øvrige ytre faktorer som påvirker kommunens økonomi vesentlig dersom disse er kjent på nåværende tidspunkt.

Videre fremdrift for arbeidet med budsjett og økonomiplan

- August/September:
 - Budsjettdrøfting med tillitsvalgte, ledere, arbeidsmiljøutvalg, hovedutvalg, formannskap og kommunestyret
- 1. november – Presentasjon av kommunedirektørens forslag for budsjett og økonomiplan
- 23. november – Formannskapet innstiller i budsjettsaken til kommunestyret
 - Budsjettdokumentet ute på offentlig høring 23.11 – 8.12
- 8. desember – Behandling og vedtak i kommunestyret

3 - Hovedaspektene for videre utvikling av kommunen

3.1 - Utviklingstrekk – Hva har vi fått til

Før man gjør seg opp tanker om hvilke utfordringer og behov kommunen står ovenfor i de kommende årene, er det en god idé å reflektere over det vi allerede har fått til. Når vi ser på den historiske utviklingen de seneste år er det en rekke positive elementer å trekke frem.

Befolkningsvekst

Siden Alta rundet 20 000 innbyggere i 2015 har innbyggertallet vokst til 21 427 ved utgangen av første kvartal 2023. Av alle kommuner i Troms og Finnmark er det kun Tromsø som har hatt en høyere prosentvis befolkningsvekst enn Alta i samme periode.

Kommunebarometeret

Når vi ser på Alta kommunens generelle utvikling gjennom nøkkeltalene slik de vurderes i kommunebarometeret fra Kommunal rapport, er det en tydelig framgang på en rekke områder. Fra 2019 til 2022 har Alta forbedret sin plassering hvert år og til sammen klatret hele 150 plasser fra nummer 405 til 255.

I foreløpig utgave av barometeret for 2023 er det forhold som tyder på at trenden vil fortsette. Vi forbedrer plasseringen vår i samtlige kategorier med unntak av barnevern. I tillegg vektlegges nøkkeltallene under «**Klima og natur**» vesentlig mer enn tilsvarende kategori «**Miljø**» gjorde tidligere år. Klima og natur er kategorien hvor Kommunal rapport vurderer at vi gjør det klart best, og foreløpig ligger Alta på en tredje plass av samtlige kommuner i hele landet for 2023.

Viktige prosjekter

Det er nå ti år siden det som er blitt et av byens mest ikoniske kjennemerker nemlig Nordlyskatedralen stod ferdig. Siden den gang har kommunen gjennomført en rekke prosjekter som har bidratt til videre utvikling av Alta samfunnet.

To nylige eksempler er Alta omsorgssenter og ny brannstasjonen som begge utgjør en betydelig oppgradering med hensyn til bygningsteknisk kvalitet og funksjonalitet. Vi kan for eksempel trekke frem omsorgssenterets samlokaliseringen av mange sammenfattede tjenester, noe som både er kostnadsbesparende i form av stordriftsfordeler, men viktigst av alt, det forbedrer også tilgjengeligheten av tjenestetilbudet for brukerne.

I vår ble det besluttet endringer i dagens skolestruktur som lar oss sette i gang prosessen med bygge nye samt utvide en del grunnskoler. Dette vil være et viktig tiltak med tanke på at flere av dagens skolebygg bærer preg av betydelige vedlikeholdsetterslep, der enkelte omtrent er kondemneringsklare. Nye skolebygg vil gi elever og lærere toppmoderne fasiliteter som tilfredsstiller dagens krav til både luftkvalitet og funksjonelle utforming.

Sysselsetting i Alta samfunnet

En av Altas suksessfaktorer er den solide andelen av sysselsettingen innen privat sektor, og vi ser at det fremdeles er stor investeringsvilje i samfunnet. Kommunen skal fortsette arbeidet med å legge til rette for videreutvikling av næringslivet gjennom å sørge for stabile forutsetninger og rammevilkår. Trinn en av feltet Skillemo industriområde er et eksempel kommunens satsing og tilrettelegging for det privat næringsliv, arbeidet med trinn to er allerede godt i gang.

3.2 - Hovedutfordringer

Merforbruk

Når vi ser på forholdet mellom budsjett og bokført regnskap er det tydelig at den store økonomiske hovedutfordringen for Alta kommune, er å få bukt med merforbruket i de store tjenesteområdene helse og oppvekst.

I 2021 hadde Helse og sosial et samlet merforbruk på 79,1 millioner. Innen Oppvekst og kultur var merforbruk på 22,6 millioner. I 2022 ble avvikene heldigvis mindre, men fremdeles utgjorde merforbruket innen Helse 30,8 millioner, dette til tross for at område fikk tilført 117,4 millioner utover opprinnelig ramme. For oppvekst utgjorde merforbruket 12,7 millioner. Øvrige tjenesteområder endte med et regnskapsmessig mindreforbruk begge årene.

Årsaken er at disse tjenesteområdene endte med store merforbruk foregående år er sammensatte. Videre prognose for 2023 viser at problemene ikke er løst. Hovedutfordringen er at flere av forholdene ikke nødvendigvis har raske eller enkle løsninger.

Mangel på arbeidskraft

I en tid med rekordlav arbeidsledighet har det over tid oppstått en utfordring for arbeidsgiverne med å rekruttere nok og riktig kompetanse. Det skyldes rett og slett at det er en generell mangel på arbeidskraft i arbeidsmarkedet.

Konsekvensene av dette har vært svært tydelig innen helsesektoren i lengre tid. Nå ser vi det også innenfor andre områder. Et eksempel er barnehagene som sliter med å rekruttere, ikke bare til pedagogstillinger, men også det å få tak i nok assistenter er utfordrende.

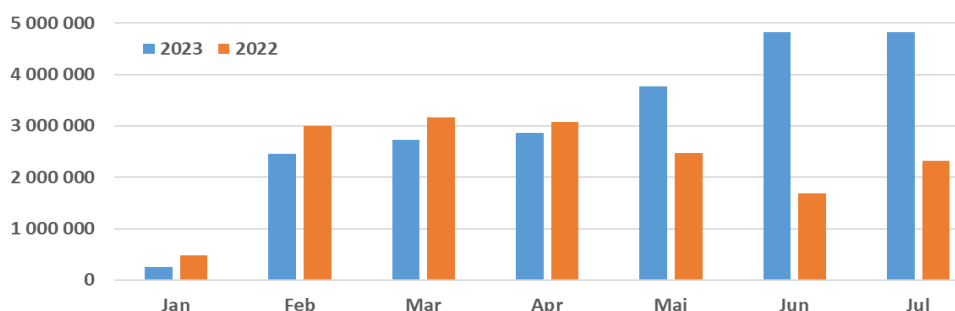
Dette er en utfordring nasjonalt, men kommer særlig til uttrykk i Nord-Norge. Dette fører til økt konkurranse om de samme arbeidstakerne mellom kommunene, så vel som fra det private markedet. Vi ser derfor allerede tendenser der kommunene må «overby» hverandre eller finne andre insentiver for å tiltrekke seg arbeidstakere.

Bruk av vikarbyrå

En av de konsekvensene, når en mangler personell, er at det utløser behov for bruk av vikarbyrå på områder der brudd eller utsettelse av tjenesteleveransen vil medføre umiddelbare og alvorlige konsekvenser. Vi opplever denne utfordringen primært innen helse og omsorgsområde.

Vi vet at bruk av vikarbyrå bærer en langt høyere enhetskostnad enn å lønne egne ansatte. Derfor ble det i fjorårets drøftingsnotat besluttet at all bruk av vikarbyrå etter planen være avsluttet i september 2022.

Første halvår av 2023 er passert og fremdeles har vi utgifter på mellom 2,5 og 4,8 millioner til kjøp av vikarbyrå-tjenester hver eneste måned. Det er budsjettet med 2,3 millioner totalt for hele 2023. Det er dermed ikke noen overraskelse at omfanget bidrar til merforbruk. Tabellen nedenfor viser kostnader per måned fra januar til juli i både 2022 og 2023.

3.3 – Umiddelbare omstillingsbehov

Kommunedirektøren anslår at omstillingsbehovet for 2024 er på **41 millioner kroner**. Se forklaring til beløpet under *kapittel 8 - Økonomi avsnitt 8.4* (side 22-24).

For å håndtere merforbruket som fremkommer i prognoseutsiktene slik at vi kan unngå fremtidige negative konsekvenser, må kommunen gjennomføre omstillingsprosesser. Det vil innebære kostnadskutt, effektiviseringsprosesser, endringer i tjenestetilbudet eller andre tiltak for senke driftskostnadene til et hensiktsmessig nivå. Dette vil være krevende, men like fullt nødvendig for å sikre kommunens fremtidige handlingsfrihet og økonomiske bærekraft.

Tjenesteområdene må finne tiltak som reduserer kostnadene. Det er besluttet følgende fordeling:

Fellestjenesten	1 million
Samfunnsutvikling	1 million
Oppvekst og kultur	10 millioner
Helse og sosial	20 millioner
Tekniske tjenester	9 millioner

Kommunallederne har frist til og med **14. september** med å presentere sine løsningsforslag.

4 - Mål fra kommuneplanens samfunnsdel

Den kommunale mål- og virksomhetsstyringen i et langsiktig perspektiv

Styringssystemet i kommunene i Norge er bygget på prinsippet om at planlegging og den langsiktige virksomhetsstyringen skal være forankret i kommuneplanens samfunnsdel.

Samfunnsdelen er et overordnet styringsverktøy som beskriver kommunens visjon og hovedmål. Den skal danne retning for de ulike sektorene og tjenesteområdene i kommunen, med et hovedformål om å gi føringer for kommunens utvikling og prioriteringer i et lengre tidsperspektiv. En god kommuneplan legger til rette for en langsiktig og bærekraftig utvikling av kommunen, og tar hensyn til endringer og behov som oppstår over tid.

Planlegging og styring i tråd med samfunnsdelen sikrer en koordinert og strategisk tilnærming til kommunens oppgaver og utfordringer. Det bidrar til å skape sammenheng og synergieffekter mellom de ulike tjenesteområdene, slik at ressursene kan utnyttes effektivt og kommunens overordnede målsettinger kan realiseres.

Når føringer i samfunnsdelen danner grunnlaget for valg av aktiviteter og handlinger i det kommende budsjettåret sikrer en også at beslutningsprosessene får en helhetlig og koordinert innsats i samsvar med ønsket utvikling. Samtidig opplever alle at de er med «å dra» i samme retning.

Dette samspillet mellom planlegging, målsetting og handling kalles gjerne «den røde tråden».

Satsingsområder

Alta kommunes gjeldene samfunnsdel for budsjettåret 2024 er «Alta vil 2015-2027». Dette plandokumentet inneholder 21 mål og 74 tilhørende strategier fordelt på våre fire primære satsingsområder.

- Kunnskap og kompetanse
- Næringsutvikling og Nyskaping
- Trivsel og Livskvalitet
- Attraktivt regionsenter i utvikling

Får å oppnå en mer spisset og retningsstyrt utvikling gjøres et årlig prioritert utplukk blant mål og strategier for hvert satsingsområde.

Utplukket danner føringene for nye økonomiplan tiltak, investeringer, oppdrag og øvrige handlingselementer i den kommende perioden.

Med utgangspunkt i det det kjente utfordrings- og situasjonsbildet som foreligger for 2024 herunder, økonomiske forutsetninger og ikke minst ønsket fremtidig utvikling, legger kommunedirektøren fram forslag om prioritering av følgende mål og strategier fra «Alta vil 2015-2017»:

Forslaget til mål og strategi fremkommer under sine respektive satsingsområder i påfølgende avsnitt.

Kunnskap og Kompetanse

I lys av de store nasjonale utfordringene med å rekruttere og beholde arbeidstakere med riktig kompetanse, blir det enda viktigere for Alta å dyrke og videreutvikle de egenskapene som kan gi oss en fordel i en stadig mer tilspisset konkurranse om å tiltrekke seg humankapital.

Dersom vi lykkes med dette, vil Alta ha de beste forutsetningene for å høste vekst, velferd og verdiskapning i kunnskapssamfunnet. Et bredt mangfoldet av ferdigheter, erfaringer og generell menneskelig kompetanse i Alta-samfunnet vil være vår viktigste strategiske ressurs framover.

Mål 1

Alta vil være en ledende kunnskapsby i nord og et knutepunkt for kompetanse i Finnmark.

Strategi

a) Arbeide for Alta som kompetanseknotepunktet i Finnmark gjennom samarbeid, nettverk og markedsføring.

Mål 2

Alta vil være en kompetent og endringsvillig organisasjon, samt en foretrukken arbeidsgiver.

Strategi

a) Gjennom arbeidsgiverpolitikken, sikre kommunen nødvendig og god kompetanse, samt et godt arbeidsmiljø.

b) Arbeide for gode IKT-systemer og teknologi til forbedring av kommunens organisasjon, tjenestetilbud og informasjonsarbeid.

Mål 5

Alta vil ha en grunnskole som gir alle elever best mulig utgangspunkt for videre læring og arbeid. Altaskolen skal kjennetegnes av godt læringsmiljø, kvalifiserte lærere og resultater over landsgjennomsnittet.

Strategi

a) Legge en skolestruktur til grunn som balanserer økonomisk bærekraft, gode fagmiljøer, godt pedagogisk innhold og nærhet til bosted.

b) Arbeide for godt læringsmiljø og god kompetanse hos lærerne.

c) Arbeide for godt samarbeid og helhet i tilbudet til barn og unge.

Næringsutvikling og Nyskaping

Næringslivet i Alta har gjennom lang tid stått i en solid posisjon ved at ca. 70 prosent av sysselsettingen befinner seg innenfor privat virksomhet. I tillegg har kommunen en relativt ung befolkning. Disse to faktorene gir kommunen et verdifullt fortrinn i forhold til mange andre kommuner både i landsdelen, men også nasjonalt. I tillegg gjør den sterke entreprenørskapskulturen i Alta at vi på mange områder, ikke bare kan følge med, men også lede an i regionens utvikling.

For å opprettholde denne posisjonen er det viktig for Alta forsetter å støtte opp under næringsutviklingen ved at det legges til rette for videre vekst og innovasjon. Vi skal fremdeles markere oss som en relevant aktør i Nordområdeutviklingen å bidra til satsing også utover kommunegrensene.

Mål 7

Alta vil ha økt verdiskaping og sysselsetting for alle, i et mangfold av næringer.

Strategi

- b)** Arbeide for, og markedsføre, Alta som investerings- og etableringskommune.
- c)** Arbeide for økt lokal verdiskaping og markedsadgang i Altas tradisjonsnæringer og nye næringer, herunder sikre flere arbeidsplasser i distrikts-Alta.
- d)** Verdsette lokalt eierskap og arbeide for reinvestering lokalt.

Mål 8

Alta vil ha en sterk entreprenørskapskultur og gode betingelser for lærlinger, gründere og nyskaping.

Strategi

- b)** Arbeide for nyskaping i kommunen og offentlig sektor, samt samfunns-entreprenørskap i frivillig sektor i hele kommunen.

Trivsel og Livskvalitet

For et voksende samfunn som Alta er det avgjørende at vi arbeider for at alle innbyggere skal oppleve trivsel og stolthet ved å bo i kommunen. Dette er særskilt viktig i en tid der den nordligste landsdelen som helhet merker effekten av både nedgående fødselsrate og utflytting.

Alta har vakre naturomgivelser, rolig og behagelig klima, samt generelt en høy trivselsfaktor. I tillegg satser vi på et bredt spekteret av tilbud og aktiviteter for alle innbyggere uavhengig av alder, bakgrunn eller funksjonsevne. Vi mener alt dette er karakteristiske trekk ved Alta som utvilsomt bidrar til at stadig flere velger å bosette seg i kommunen.

Vi må derfor fortsette å legge til rette for en god oppvekst for unge, samtidig som vi investerer i velferdstjenester slik at vi ivaretar den gode trivselen og livskvaliteten på tvers av generasjoner.

Mål 11

Alta vil være et åpent og inkluderende samfunn der vi tar vare på hverandre og har de beste oppvekstvilkårene for barn og unge.

Strategi

- c) Støtte og bidra til gode vilkår for frivillig innsats, lag og foreninger.
- d) Bekjempe mobbing og rasisme, og engasjere bredt mot rusmisbruk, vold og kriminalitet.
- e) Prioritere lavterskel fritidstilbud for en god oppvekst, uavhengig av økonomi.

Mål 13

Alta vil ha gode og effektive helse- og omsorgstjenester av høy kvalitet.

Strategi

- a) Arbeide for en framtidsrettet struktur på tjenestene gjennom effektiv ressursutnyttelse, attraktive arbeidsplasser og nødvendig kompetanse.
- b) Prioritere forebygging i tjenesteproduksjonen, og arbeide for høy kvalitet på tjenestene gjennom blant annet økt grad av brukermedvirkning, individuell tilpasning og koordinerte tjenester ved behov.
- e) Arbeide for bruk av velferdsteknologi for utvikling av nye og effektive omsorgstjenester av god kvalitet, og som bidrar til økt trygghet og selvhjulpenhet.

Mål 14

Alta vil ha boliger for alle i gode boområder, og at boforholdene skal fremme velferd og samfunnsdeltakelse.

Strategi

- b) Bruke kommunens utbyggingsavtaler som virkemiddel i gjeldende boligpolitikk.

Attraktivt regionsenter i utvikling

I Alta kommune ønsker vi å skape attraktivitet for regionen gjennom å tilby et mangfoldig kulturliv året rundt ved å arrangere idrettsturneringer, konserter og festivaler, samt andre kulturarrangementer for et bredt publikum.

Vi skal tilby opplevelser gjennom samtlige årstider både for våre egne innbyggere men også for lokale og internasjonale turister. Samtidig er det viktig for oss å sørge for at våre aktiviteter utføres med et bærekraftig perspektiv, slik at vi kan bidra til å bevare et rent og trivelig miljø.

For å styrke Nordlysbyen Altas attraktivitet som regionsenter må vi i tillegg til å satse kultur og naturopplevelser prioritere å heve de urbane kvalitetene i Alta sentrum, samt se på kommunens økte behov for kommunikasjonsløsninger og infrastruktur.

Mål 15

Alta vil oppfattes som aktiv, fremtidsrettet og inkluderende.

Strategi

a) Arbeide for Altas attraksjonskraft og «vi-følelse» i regionen.

Mål 19

Alta vil ha styrket sentrum med urbane kvaliteter som bidrar til økt aktivitet og bolyst.

Strategi

a) Forsterke Alta sentrum som boligområde med varierte leilighetstyper, god byggeskikk og attraktive uterom.

c) Prioritere sentrumsområder ved lokalisering av offentlige kontorarbeidsplasser og institusjoner.

Mål 21

Alta vil at aktivitetene våre skal skje innenfor naturens bæreevne, i et rent og trivelig miljø, og med god beredskap for klimaendringer og uønskede hendelser.

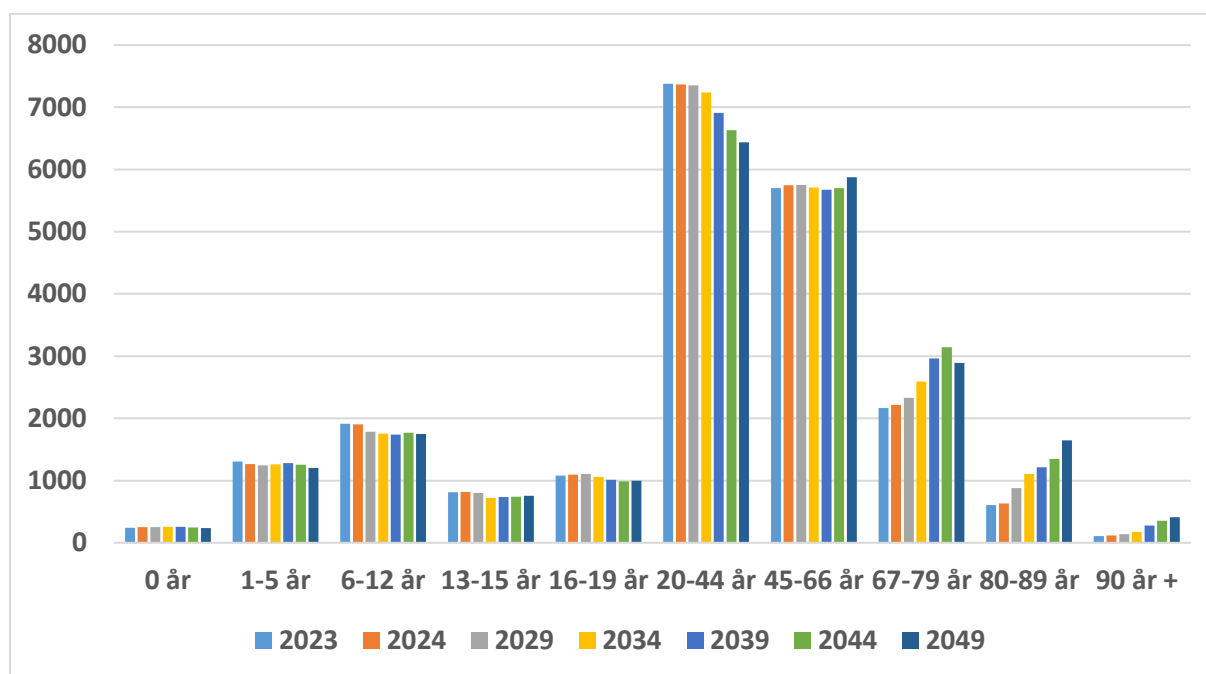
Strategi

a) Arbeide for reduserte klimagassutslipp lokalt gjennom energibesparing og økt bruk av fornybar energi.

5 - Befolkningsgrunnlag

Prognosen for den aldersdemografiske utviklingen i Alta frem mot 2049, anslår at det vil være et noe synkende, men relativt stabilt, antall fødsler og innbyggere i barnehage- og skolealder. På sikt antas det et fall i den yngre andelen av gruppen med voksne i arbeidsfør alder. For den eldre delen i samme gruppe er det forventet stabilt antall personer. Når det gjelder gruppen eldre fra ordinær pensjonsalder og opp, vil det bli en betydelig økning allerede i løpet av de neste fem år. Deretter påfølgende det ytterligere økning i hele prognoseperioden.

Grunnlaget for prognosen om utviklingen i folketall for de ulike aldersgruppene følger Statistisk sentralbyrås (SSB) hovedalternativ for befolkningsframskriving. Hovedalternativet legger til grunn et middels nivå på momentene fruktbarhet, levealder og innvandring. Det er viktig å være bevisst på at enhver befolkningsframskriving er usikker. Veksten i folketall for Alta kommune har som regel vært høyere enn tidligere prognoser skulle tilsi, særlig for gruppene mellom 20-66. Det er likevel ingen garanti for at denne effekten fortsetter.

Aldersgruppe	2023	2024	2029	2034	2039	2044	2049
0 år	241	250	252	256	256	245	236
1-5 år	1 304	1 264	1 247	1 260	1 281	1 254	1 203
6-12 år	1913	1 901	1 786	1 756	1 739	1 768	1 749
13-15 år	812	815	803	719	736	741	754
16-19 år	1082	1 095	1 106	1 057	1 012	988	1 000
20-44 år	7 379	7 368	7 353	7 240	6 912	6 631	6 437
45-66 år	5 703	5 745	5 754	5 710	5 675	5 703	5 877
67-79 år	2 164	2 218	2 328	2 593	2 965	3 141	2 891
80-89 år	609	634	878	1 104	1 213	1 350	1 647
90 år +	110	119	136	175	278	353	409
Totalt	21 317	21 409	21 643	21 870	22 067	22 174	22 203

Kilde: Tabell 13600 og 07459, Befolkning, Statistisk sentralbyrå

Konsekvenser og behovsendringer

Oppvekstområde

Forventet antall fødsler gir en indikasjon på størrelsen på årskullene innen barnehage og skole i årene fremover. I de siste ti år utgjør gjennomsnitt antall fødsler per år 251, med topp- og bunnotering på henholdsvis 284 i 2021 og 221 i 2018. I framskrivningen fra 2024 frem mot 2049 faller gjennomsnittet beskjedent ned til 249.

Dersom en legger til grunn 250 fødsler for hvert årskull, vil det medføre at over tid vil oppvekstsektoren måtte dekke behovet for 1 250 barnehagebarn og 2 500 grunnskoleelever. Sistnevnte er fordelt med 1 750 på barneskole og 750 på ungdomsskole. Det er litt mindre enn antallet elever vi har i dag.

En potensiell svak nedgang i elevtall på sikt, bør derfor også være et moment i vurderingen når vi ser på totalen innen struktur for skole og barnehage i et lengre tidsperspektiv.

Helse- og omsorgsområde

Vekst i folketall fører til økt behov for helsetjenester. De neste fem årene forventer SSB en vekst på i overkant av 300 personer og for de neste tjuefem årene er vekstprognosen på nesten 900 personer.

Basert på framskrivningen for Alta vil veksten først og fremst komme i gruppene fra 67 år og opp. Prosentvis er økning størst i de aller eldste grupperingene. Det vil høyst sannsynlig føre til en økning i behovet for tjenester innen helse og omsorg i årene som kommer.

Basert på befolkningen kommunen har i dag, gjennomsnittlig forventet levealder, og det faktum at de eldre i mindre grad flytter på tvers av kommunegrensene enn de yngre, er det derfor vesentlig mindre usikkerhet knyttet til grunnlaget for utvikling i antall personer over 67 år fremover.

Befolkningsframskrivningen fra SSB for personer fra 67 år og opp viser per 1. januar 2023 en akkumulert økning på 15,9 prosent i 2029 og videre opp til 71,6 prosent frem mot 2049. Antallet personer som er 80-89 år og 90 pluss, vil øke med henholdsvis 170 og 272 prosent i løpet av den neste 25-årsperioden.

Det er sannsynlig at området innen relativt kort tid vil oppleve en betydelig økning i etterspørselen etter helse- og omsorgstjenester, som følge av den demografiske utviklingen. Det bærer naturlig nok med seg et økende ressursbeov. Både i form av behov for styrking av den økonomiske rammen, men den aller største utfordringen er knyttet til å rekruttere og beholde tilstrekkelig antall personer med riktig kompetanse.

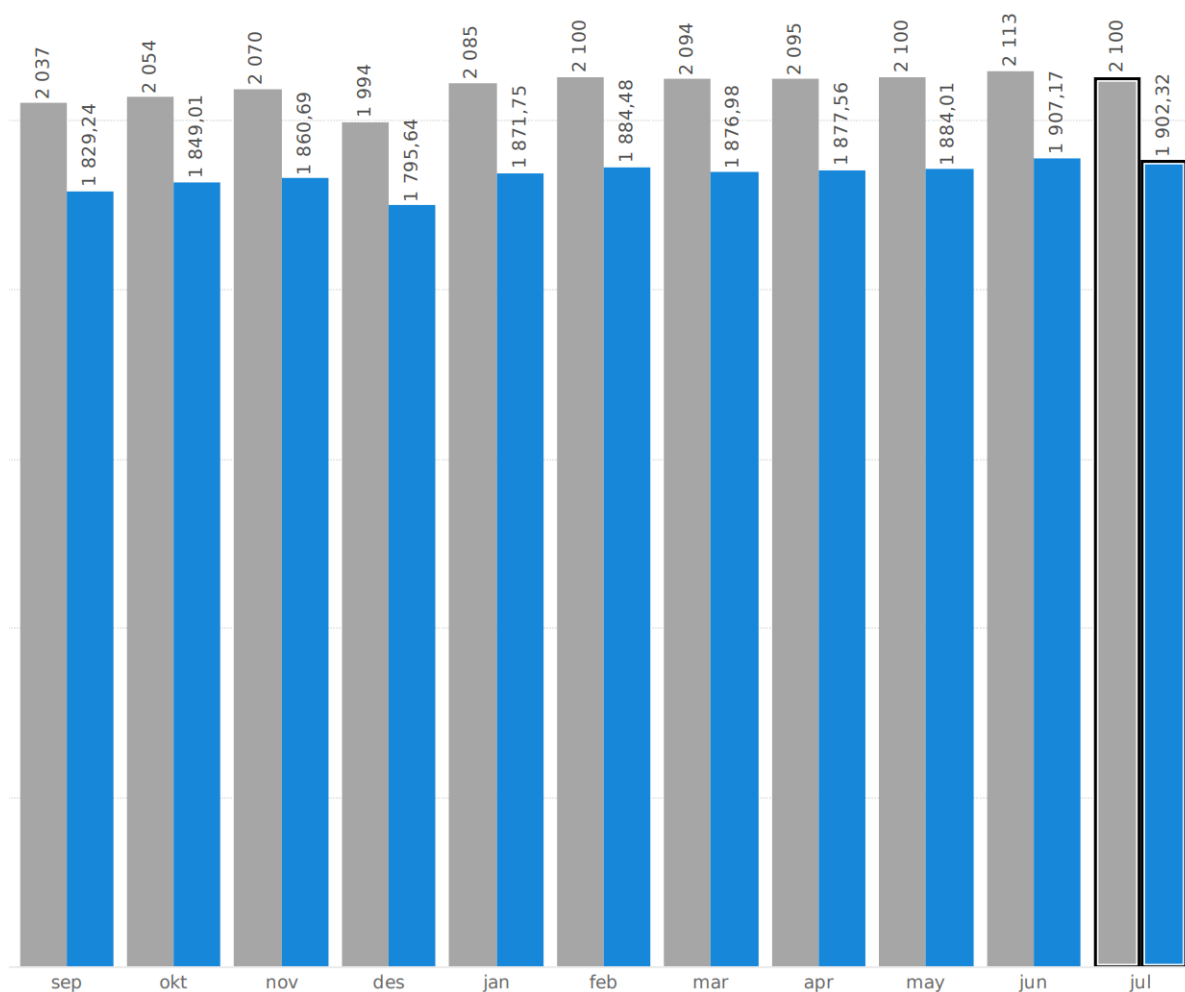
6 - Bemanning og rekruttering

6.1 - Antall ansatte og årsverk

Tabellen nedenfor er hentet fra Visma BI, den viser gjennomsnittlig antall årsverk og ansatte per måned fra september 2022 til og med juli 2023.

Grå: Ansatte

Blå: Årsverk

Alta kommunes bemanning har vært jevn det siste året, bortsett fra desember 2022 hvor det var en reduksjon. Sammenlignet med juli 2022 så har Alta kommune i juli 2023 nå 70 flere ansatte og 85,5 flere årsverk. Dette viser at Alta kommune har en oppadgående trend i bemanningssituasjonen og drifter med flere årsverk enn tidligere.

Jamfør Alta kommunes årsmelding for 2022 så viser KOSTRA tall for tidligere år at Alta kommune drifter med et høyere antall årsverk enn vi har budsjettdekning for.

6.2 - Økt Rekrutterings- og kompetansebehov

Alta kommune har i likhet med de fleste andre arbeidsgivere utfordringer med å beholde og rekruttere nødvendige kompetanseressurser. Det skyldes rett og slett at det er en generell mangel på ledig kompetent arbeidskraft i det norske arbeidsmarkedet, og kommer særlig til uttrykk i den nordligste landsdelen.

Mangel på kompetent arbeidskraft har tidligere vært tydeligst innen helsesektoren, særlig for stillinger som sykepleiere, vernepleiere og i senere tid også helsefagarbeidere. Nå ser vi det også innenfor de fleste områder og yrkesgrupper. Et eksempel er barnehagene som sliter med å rekruttere til både pedagogstillinger og stillinger som assistenter.

Mangel på kompetent arbeidskraft medfører økt konkurranse om de samme arbeidstakerne mellom kommunene, så vel som fra det private markedet. Vi ser allerede tendenser der kommunene må «overby» hverandre eller finne andre insentiver for å tiltrekke seg arbeidstakere.

For å gjøre arbeidet med nyrekruttering av kompetent og nødvendig arbeidskraft håndterbar må Alta kommune som organisasjon forsøke å dempe behovet for nyrekrutteringer ved styrket fokus på å beholde kompetent arbeidskraft vi allerede har i organisasjonen.

Det er lite som tyder på at et ensidig fokus på lønn som virkemiddel er egnet til å løse bemanningsutfordringene kommunen står overfor. Vi må i tillegg til en konkurransedyktig lønn kunne tilby gode arbeidsforhold og et godt arbeidsmiljø. Det er arbeidsgiveren som må kunne møte de forventningene en medarbeider eller mulig fremtidig medarbeider har, for å rekruttere og beholde dem. Det handler enkelt, men samtidig så vanskelig, om måten arbeidet blir planlagt, organisert, ledet og fulgt opp på ved den enkelte arbeidsplass.

Vi vet også at dårlig omdømme kan hindre potensielle nytilsatte å søke jobb hos oss. Å bygge godt omdømme starter med å være en god arbeidsgiver og arbeidsplass. Gode historier om en god arbeidsplass er mest troverdig når de fortelles av ansatte som potensielle søkere kan identifisere seg med. Godt omdømme bygges også når studenter og lærlinger har gode erfaringer med å være hos oss, og forteller det videre i sine nettverk.

Konsekvensene som følger av utfordringene kommunen står ovenfor krever at vi «tør å tenke nytt», ikke bare på grunn av kommunens økonomiske rammevilkår, men også for å se innbyggerne og deres behov. Behovet for å tilpasse seg ny teknologi og følge sentrale føringer, krever planmessig, strukturert og målrettet innsats.

Det forventes at ledere på alle nivå i kommunen setter av tid og ressurser for å jobbe strategisk og systematisk for å sikre nødvendig kompetanse innenfor eget ansvarsområde. De lokale tiltakene for å rekruttere, utvikle og beholde kompetanse må forankres i linjen og ta utgangspunkt i behovet den enkelte tjeneste, virksomhet og avdeling faktisk har. Tiltakene suppleres med at det i samarbeid med relevante tillitsvalgte vurderes om måten arbeidet blir organisert, planlagt og gjennomført ved den enkelte arbeidsplass bør endres.

Fellestjenesten vil med bistand fra tjenesteområdene videreføre, videreutvikle og koordinere nåværende tiltak for å beholde og rekruttere nødvendig kompetanse. Det kommer i tillegg til eventuell utvikling av nye tiltak.

7 - Miljø og klima

Vi må redusere klimagassutslippene i intern drift og i Alta-samfunnet. Det er den store utfordringen der, vi til tross for mange tiltak, ikke fått ønsket utvikling.

For å få til en utslippsreduksjon må klima gis tellende betydning i mye større grad for alle valgene vi gjør, også når det klimavennlige valget koster mer eller kan gi andre rammer for bruk. Dette er et ansvar om må følges opp av hele administrasjonen og av politikerne dersom vi skal få til ønsket reduksjon.

Situasjonen i resten av verden viser oss at klimautfordringen må tas på alvor og håndteres slik at vi får redusert utslippene fort. Ved å underskrive Paris-avtalen har Norge bestemt at vi skal redusere våre utslipp med 55 prosent innen 2030. Klimabudsjettet kan og bør være et viktig verktøy i vårt arbeid med å følge opp dette ansvaret.

Arbeidet med ny kommuneplan for energi, klima og miljø er godt i gang. Planprogrammet ble vedtatt i siste kommunestyre møte før sommeren. Nå starter arbeidet med å sette mål, velge satsingsområder og så tiltak som reduserer utslippene.

I planprogrammet trekkes følgende områder frem som viktige for å redusere klimagassutslipp:

- **Transport**
 - Overgang til nullutslipp
 - Mer sykkel og gange.
- **Sirkulærøkonomi**
 - Bruke det vi har lenger
 - Resirkulere og gjenbruke materialer og deler
 -
- **Landbruk**
 - Karbonbinding
 - Klimavennlig drift
- **Bygg og anlegg**
 - Nullutslipps anleggsplasser
 - Sirkulærøkonomi
 - Høye energikrav til bygg
- **Næringsliv**
 - Økt bærekraft i næringslivet.

I budsjettarbeidet fremover bør vi utvikle koblingen mellom klimabudsjett og det vanlige budsjettet. Internt kan det bety at ledere må rapportere på klimatiltak på samme måte som rapportering på den økonomiske situasjonen.

Vi bør få på plass retningslinjer som gir oss mulighet til å velge klima også dersom det er et dyrere alternativ. I den sammenheng kan en løsning være å sette av penger til å dekke merkostnader som følger av at reduksjon i klimautslipp blir prioritert.

8 - Økonomi

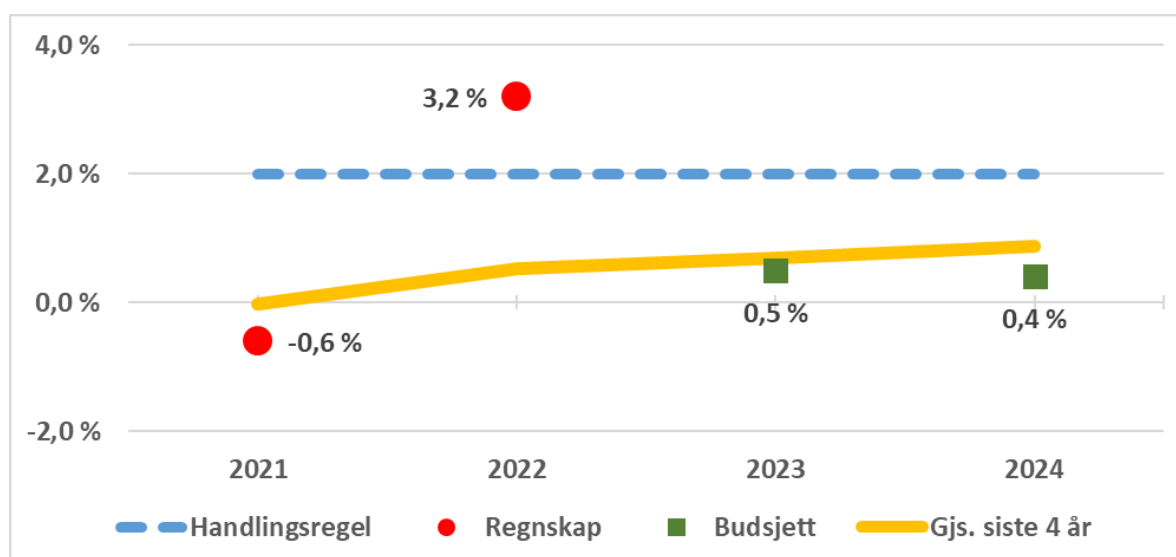
8.1 - Finansielle måltall

I henhold til kommuneloven [§14-2](#) er kommunene pålagt å vedta finansielle måltall.

I Alta kommune er de finansielle måltallene vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel. Måltallene er formulert som fire separate handlingsregler. Handlingsreglene er ment å være styringsverktøy som skal sikre den finansielle situasjonen i kommunen. Herunder evnen til å betjene gjeldsforpliktelser, finansielle daglig drift av kommunale tjenestetilbud og foreta investeringer i større prosjekter, samt opprettholde en generelt sunn økonomisk balanse over tid.

Analysen av måltallene som presenteres i påfølgende avsnitt tar kun hensyn til kommunekassen. Det betyr at økonomiske forhold vedrørende Alta havn KF og andre selskap der kommunen har eierinteresser er holdt utenfor.

1) Netto driftsresultat bør over tid være 2,0 prosent av brutto driftsinntekter.

Om måltallet

Den viktigste enkeltindikatoren i analysen av den økonomiske tilstanden i kommunen er andel netto driftsresultat i forhold til de samlede driftsinntekter. Måltallet viser hvor stor andel av inntektene kommunen sitter igjen med etter at forpliktelser for daglige drift, samt renter og avdrag er betalt.

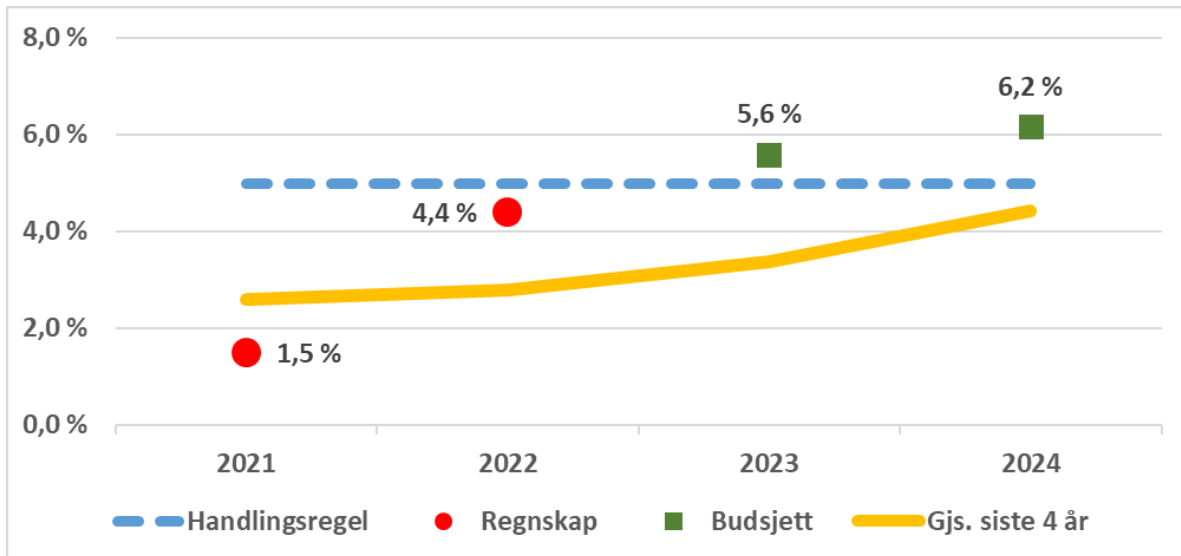
Kommentar

Når en ser på gjennomsnittslinjen gir den et tydelig bilde på at netto driftsresultat over tid ikke tilfredsstillende handlingsregelens målsetting om 2,0 prosent.

I de tre årene før 2022 endte nettodriftsresultat i kommunekassen med underskudd. I 2021 endte året med minus 0,6 prosent som er det svakeste resultatet i årene med registrert oversikt. Regnskapsåret 2022 med sitt overskudd på 3,2 prosent utgjorde derfor en etterlengtet opptur. Men det eksepsjonelt gode årsresultatet må som nevnt i stor grad tilskrives ekstraordinære forhold.

Kommunen har et stykke igjen før utfordringene knyttet til driftskostnadene er løst, noe som gjenspeiles i måltallene for 2023 og 2024. Før vi kan si at denne handlingsregelen er på et akseptabelt og stabilt nivå over tid kreves det enda flere perioder med godt resultat.

2) Disposisjonsfond bør over tid være minimum 5,0 prosent av brutto driftsinntekter.

Om måltallet

Disposisjonsfond er en kommunens økonomisk reserve og fungerer som en «sparekonto». Fondsgraden beregnes ved at fondets størrelse ved årsslutt deles på årets brutto driftsinntekter.

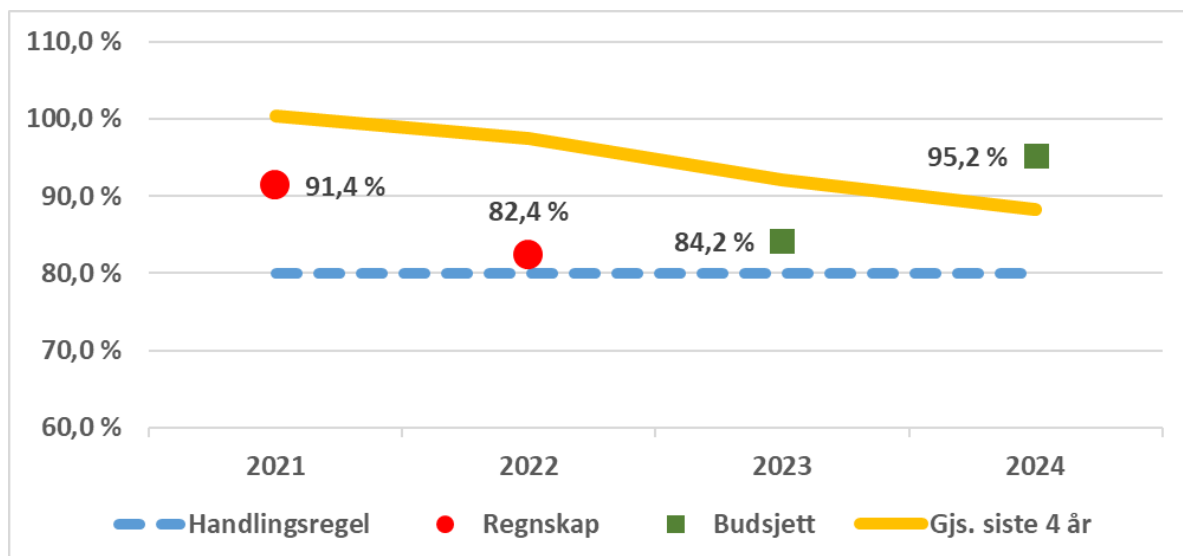
Formålet med å avsette overskudd til disposisjonsfondet er at kommunen i større grad vil være i stand til å håndtere potensielle fremtidige økonomiske utfordringer. Fondet kan i perioder dekke underskudd som følge av uforutsette utgifter eller inntektstap. Men et annet viktig moment sett i et langsiktig perspektiv, er at bruk av disposisjonsfond kan være med å finansiere kommunens investeringsprosjekter.

Kommentar

Ved utgangen av 2022 var Alta kommunes disposisjonsfondet på **105,9 millioner**. I revidert budsjett per andre kvartal 2023, inngår det en netto avsetning som øker fondet med ytterligere **32,7 millioner** ved utgangen av året. Disposisjonsfondet vil da for første gang komme på et nivå som tilfredsstillende handlingsregelen.

Gitt prognosene for 2023 slik de foreligger per nå, er det knyttet risiko til om dette blir en realitet.

3) Netto lånegjeld bør over tid ikke overstige 80,0 prosent av brutto driftsinntekter.

Om måltallet

Netto lånegjeld er definert som kommunens langsiktige gjeld justert for pensjonsforpliktelser og ubrukte lånemidler. Gjeldsgraden som følger av netto lånegjeld som andel av årets brutto driftsinntekter er en viktig indikator på en kommunes økonomiske helse.

Dersom kommunen har høy gjeldsbyrde, vil det kunne begrense den økonomiske fleksibiliteten. Både fordi det da vil bli vanskeligere for kommunen å ta opp nye lån til finansiering av ytterligere investeringsprosjekter, men i tillegg vil økte finansutgifter i driftsregnskapet føre til et lavere netto driftsresultat.

Kommentar

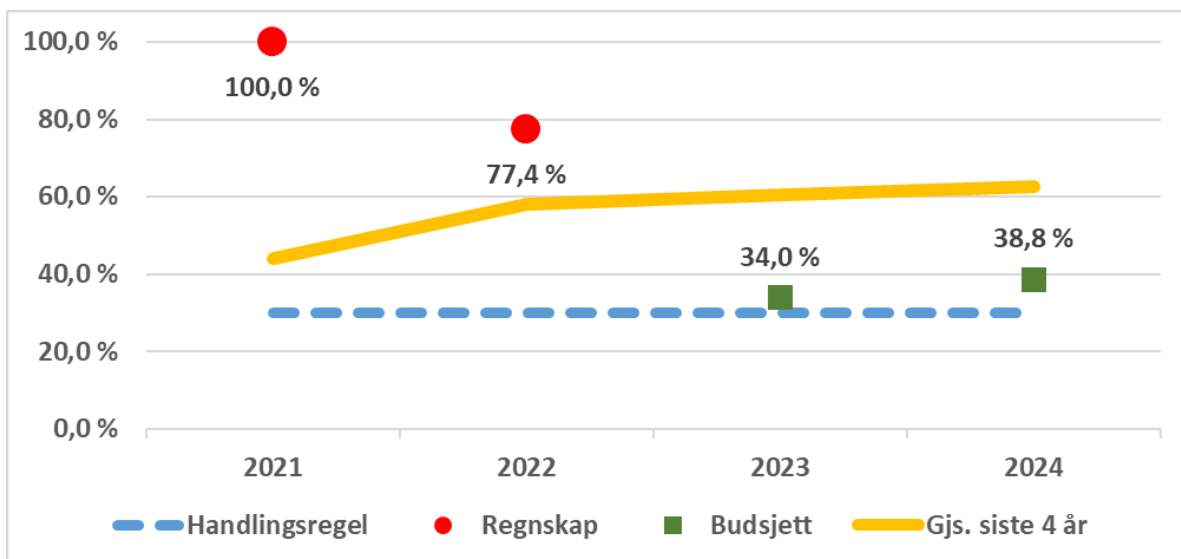
Alta kommune har per regnskapsår 2022 relativt lav gjeldsgrad i forhold til egen kostragruppe, region og øvrige sammenligningskommuner.

Lave opptak av nye i lån i både 2021 og 2022 tok oss betydelig nærmere handlingsregelen enn på lenge. En må tilbake til 2017 for å finne et år der gjeldsgraden var lavere (75,4 prosent).

Av gjennomsnittslinjen kan en se at i 2021 lå fireårssnittet på over 100 prosent. Topp notering for et enkelt år i innenfor den perioden var 110,6 prosent i 2020. Videre synker gjennomsnittet som følge av forhold beskrevet i forrige avsnitt.

Ved utgangen av 2022 var Alta kommunes samlede netto lånegjeld på litt under to milliarder, nærmere bestemt 1 986 millioner.

4) Grad av egenkapital på investeringer bør over tid være på 30,0 prosent av totale investeringskostnader.

Om måltallet

Den vanligste måten å finansiere investeringsprosjekter er ved bruk av egenkapital eller opptak av lån. Som oftest bruker kommunen en kombinasjon av begge for å oppnå en balansert finansieringsstruktur.

Bruk av egenkapital vil si at kommunen bruker deler av egne oppsparte reserver i fond eller andre former inkludert mottatte tilskudd til å finansiere investeringsprosjektet. Ved å bruke egenkapital unngår kommunen å pådra seg gjeld og rentekostnader, dermed kan totalkostnaden bli lavere, men tilgjengelige midler til andre formål svekkes.

Alternativt kan prosjektet finansieres med opptak av lån. Fordelen med å ta opp lån er at kommunen kan få tilgang til å gjennomføre større finansieringer når vi får spredd finansieringskostnadene over en lengre periode.

Kommentar

Av grafen kan vi lese at Alta kommune de seneste årene har finansiert investeringskostnadene med høyere grad av egenkapital enn handlingsregelens mål om 30 prosent. Det som ikke kommer like klart frem er at flere perioder før 2021 lå nøkkeltallet betydelige under handlingsregelen. Som oftest et sted mellom 15 og 25 prosent bruk av egenkapital. Årene 2021 og 2022 drar derfor gjennomsnittet betydelig opp.

8.2 - Økonomistatus

Regnskapsresultat 2022

Det samlede økonomiske resultatet for 2022 var særdeles godt. Med flere ti-talls millioner i overskudd endte netto driftsresultat på 3,2 prosent. Med en samlet gjeldsgrad og fondsreserver tilnærmet lik handlingsreglenes grenseverdi, kan det se ut som Alta kommunens økonomiske framtidssikter er langt bedre enn på lenge.

Men vi må være oppmerksom på at i overskuddet for 2022 inngår det en betydelig andel ekstraordinære og/eller forbigående inntekter. Den mest essensielle er strømvatnen som ga oss uvanlig lave strømutgifter i tillegg til finansiell gevinst ved videresalg av strøm. Et annet moment som bidro til et sterkt resultat i 2022 var en uventet oppside i inntektene fra Havbruksfondet. Etter laber interesse for kvotekjøp i auksjonsrunden, kom det derfor som en stor overraskelse når inntektene overgikk budsjett med 20 millioner, som følge av særskilt bevilgning fra regjeringen.

Regnskapet for 2022 bar også med seg endel utfordringer. De store tjenesteområdene tilknyttet oppvekst og helse overskred sine budsjetter med henholdsvis 12,7 millioner (1,8 %) og 30,8 millioner (4,3 %).

Prognose 2023

Kommuneproposisjonen som ble fremlagt i mai har gitt oss viktige indikasjoner på endringer i tilføringer fra staten. Detaljer omkring disse er nærmere beskrevet i avsnittet «*Sentrale inntekter*» under **8.4 - Endring forutsetning for 2024**. Kort oppsummert ligger det sannsynligvis merinntekter på både rammetilskudd og skatt.

Strømgevinst bokført per første halvår 2023 utgjør litt over 50 millioner. Vi har budsjettet med 75 millioner for hele 2023. Under forutsetning at inntektene fra gevinsten følger noenlunde tilsvarende profil som strømkostnadene, der omtrent 50 prosent påløper i perioden august-desember, vil det kunne ligge en potensiell oppside her.

Når det gjelder utfordringene på kostnadssiden, er det spesielt merforbruk til vikarbyrå innenfor helse, som representerer den vesentlige utfordringen med tanke hvilket resultat vi ender på ved årsslutt.

I tjenesteområdenes egne prognoser per andre kvartal meldes det om et merforbruk i forhold til budsjett på 58,4 millioner. Det gir et underskudd i netto driftsresultat på 41,4 millioner. Det er kommunedirektørens vurdering at vi fremdeles vil kunne levere et regnskapsresultat for 2023 i balanse. Dette krever imidlertid justeringer høsten 2023 og at tiltakene innenfor de to største tjenesteområdene gir effekt.

For ytterligere detaljer viser vi vil til regnskapsrapport for andre kvartal som publiseres 23. august 2023

8.3 - Endring i forutsetninger for 2024

I påfølgende avsnitt fremgår kjente momenter som ikke fullt ut er hensyntatt i gjeldene økonomiplan.

Sentrale inntekter

Prognosen for rammetilskudd og inntekter fra formue- og inntektsskatt baserer seg hovedsakelig på beregningsmodellen fra kommunesektorens arbeidsgiverorganisasjon (KS). Beregningen tar hensyn til oppdatert informasjon i kommuneproposisjonen per mai 2023.

Prognose for eiendomsskatt, integreringstilskudd og inntekter fra havbruksfond, bygger på kjente forhold samt tidligere års erfaring. I prognosen ligger det en forutsetning at befolkningsveksten vil bli noe høyere for Alta enn landsgjennomsnittet.

<i>Tall i hele tusen</i>	2023	2024	2025	2026
Rammetilskudd				
Økonomiplan 2023-2026	919 892	944 852	952 395	961 462
Prognose (Mai 2023)	940 823	981 353	986 429	986 442
Endring	20 931	36 501	34 034	24 980

Det er forventet at rammetilskuddet øker med 36,5 millioner i 2024 utover hva som ligger i gjeldende økonomiplan. Dette skyldes i all hovedsak at deflator 2023 er oppjustert med 1,5 prosentpoeng, samt at det forventes en høyere befolkningsvekst enn i vedtatt økonomiplan.

Inntekts- og formueskatt

Økonomiplan 2023-2026	668 379	680 180	679 857	679 793
Prognose (Mai 2023)	671 879	680 433	680 433	680 433
Endring	3 500	253	576	640

Prognosen for 2023 er hevet i forhold til meldt negativ avvik tidligere i år. For 2024 og utover tilsier prognosen kun mindre endringer.

Eiendomsskatt

Økonomiplan 2023-2026	76 000	76 000	76 000	76 000
Prognose (Mai 2023)	77 000	77 000	77 000	77 000
Endring	1 000	1 000	1 000	1 000

Økningen på én million kommer primært fra bolig- og fritidseiendom.

Andre generelle statstilskudd

Økonomiplan 2023-2026	87 238	70 273	58 830	55 437
Prognose (Mai 2023)	115 258	149 675	58 830	55 437
Endring	28 020	79 402	-	-

Differansen skyldes primært et høyere integreringstilskudd på henholdsvis 26,6 millioner for 2023 og 48,2 millioner for 2024. I prognosen er det lagt til grunn en bosetting av 200 flykninger i 2023 og 40 i 2024. Øvrige differanse for 2024 kommer av 31 millioner i økte inntekter fra Havbruksfondet. Inntektene fordeler seg med 25,0 millioner forventet fra auksjon (opp fra kr 0) og 6,0 millioner mer enn budsjettert produksjonsavgift.

Øvrige momenter

Lønns- og prisstigning

Økning i deflator for 2023 forventes å utgjøre 25,0 millioner i økte driftskostnader i 2024. Merkostnaden er finansiert gjennom økning i frie inntekter (skatt og rammetilskudd)

Bruk av integreringstilskudd

Av 48,2 millioner trekkes 28,2 millioner ut og brukes til direkte integreringsrettede tiltak.

Økte pensjonsutgifter

Som følge av høyere lønnsvekst både i 2022 og i 2023 anslås det at Alta kommunes andel av pensjonskostnadene vil øke med 20,0 millioner mer enn hva som ligger til grunn i gjeldene økonomiplan.

Underdekning i Helse og sosial

Helse og sosial har fått tilført til sammen 21,2 millioner. Hvorav 11,2 gjelder drift av flere sykehjemsplasser og 10,0 millioner rettet mot økte ressurser til Altagårdshagen.

I tillegg anslås det på bakgrunn av prognose fra kvartalsrapporten at området mangler øvrige 40,0 millioner.

Til sammen planlegges det nå å tilføre helse og sosial 61,2 millioner.

Ikke realiserbare innsparingstiltak - Oppvekst og kultur

I 2024 ligger det 20 millioner i et innsparingstiltak som kommunestyret la inn for en del år siden. Tiltaket skulle være en effekt av endret skolestruktur. Det ble ikke besluttet eller gjennomført endringer i skolestrukturen i den tenkte perioden og besparelsen lar seg ikke gjennomføre.

Til sammen planlegges det nå å tilføre oppvekst og kultur 30 millioner.

Flytting til sentrum

Et annet moment er at rådhusets ansatte i løpet av 2024 vil få endret arbeidssted. Endring av lokasjon fra dagens rådhus og ned til Alta sentrum medfører vesentlige økte utgifter i form av leiekostnader, men det blir også noe innsparing på drift av gammel bygningsmasse. Beregnet årlig merkostnad utgjør samlet 11,4 millioner kroner. 10 millioner kroner i husleie og 1,4 millioner kroner i driftskostnader. For 2024 vil det ikke bli helårsvirkning da flytting vil skje på sommeren, dette er hensyntatt i beregningen av omstillingsbehov.

Finansielle gevinster fra strømvavtalen

Når det gjelder inntekter knyttet til strømgevinst, anslås det at vi også i 2024 vil motta inntekter men totalen reduseres betraktelig i forhold til 2023.

Foreløpig er gevinsten beregnet til 15 millioner.

Annet

Det mangler en million for å dekke veterinærtjenesten og 700 tusen for stilling innen kultur.

Loppas andel av veterinærvavtalen (200t) og innsparing på leieavtaler (750t) utgjør til sammen 950 tusen.

Netto utgjør forholdene tilsammen en merkostnad på totalt 750 tusen.

Oppsummert kommunens omstillingsbehov for 2024

Tall i hele tusen	Endring
Rammetilskudd	+ 36 501
Skatt	+ 253
Eiendomsskatt	+ 1 000
Andre statstilskudd	+ 79 402
Sentrale inntekter totalt	+ 117 156
Lønns- og prisstigning	- 25 000
Bruk av integreringstilskudd	- 28 202
Økt pensjonskostnad	- 20 000
Underdekning HS	- 61 200
Ta ut tidl. tiltak OK	- 30 000
Flytting til sentrum	- 8 000
Finansiell gevinst strøm	+ 15 000
Annet	- 750
Øvrige moment totalt	- 158 152
Manglende inndekning 2024	- 40 996

I forhold til nåværende økonomiplan for 2024 viser beregningene at vi får 117 millioner kroner i økte inntekter.

Kjente endringer (inntekter og utgifter) som ikke er hensyntatt i gjeldende økonomiplan utgjør til sammen 158,2 millioner i netto.

Dette medfører at vi per nå mangler 41 millioner kroner for å kunne fremme et budsjett i balanse.

Utfordringene frem mot kommunedirektørens forslag til budsjett er å finne tiltak som kan bidra til å fremme et helhetlig budsjettforslag og et budsjett i balanse. Budsjettdrøftingene fremover må ta utgangspunkt i dette.

8.4 - Innsparingskrav til tjenesteområdene

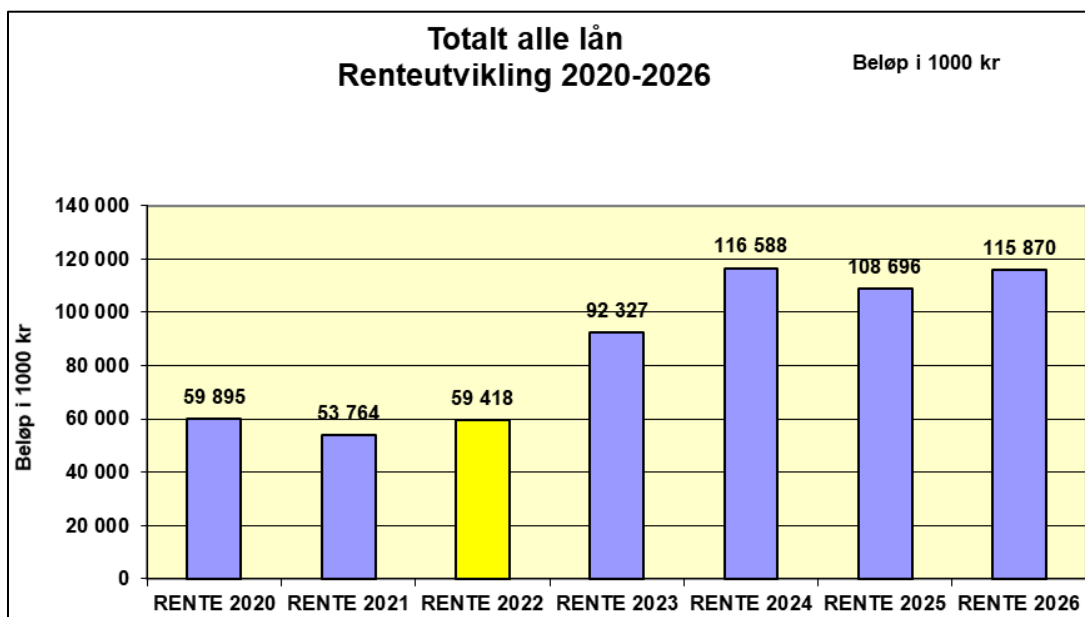
Kommunedirektøren har gitt kommunallederne i oppdrag å finne tiltak som reduserer kostnadene. Det er besluttet at fordelingen er som følger:

- 1 million skal dekkes av Fellestjenesten.
- 1 million skal dekkes av Samfunnsutvikling.
- 10 millioner skal dekkes av Oppvekst og kultur.
- 20 millioner skal dekkes av Helse og sosial.
- 9 millioner skal dekkes av Tekniske tjenester.

Kommunallederne har frist til og med **14. september** med å presentere sine løsningsforslag.

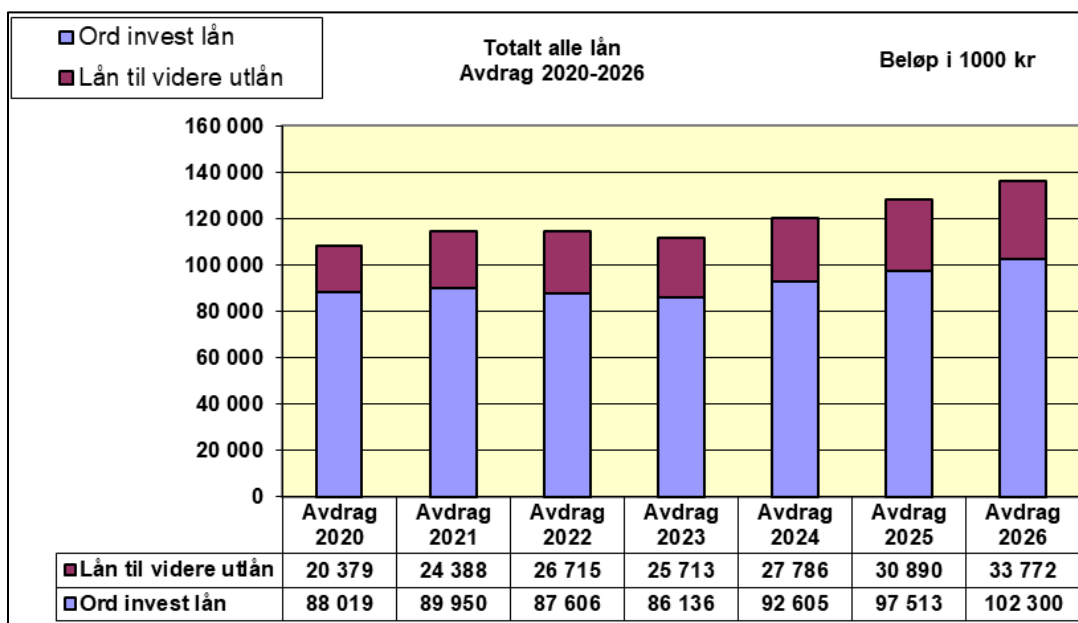
8.5 - Netto finanskostnader

Foreløpig prognose tilsier 14,2 millioner i merkostnader for 2024.

Basert på eksisterende fastrenteavtaler og rentemarkedets forventede utvikling 1. august 2023 forventes det at renteutgiftene blir 116,6 millioner i 2024. I vedtatt økonomiplan er det budsjettet med 98,9 millioner, slik at det forventes å mangle ca. 17,7 millioner.

I tillegg kommer det at rentene på lånene til Nordlyskatedralen forventes å bli 0,8 millioner høyere enn budsjett, og at renteinntektene vil bli ca. 6,8 millioner høyere enn budsjett, slik at netto renter blir 11,7 millioner høyere enn budsjettet i vedtatt økonomiplan i 2024

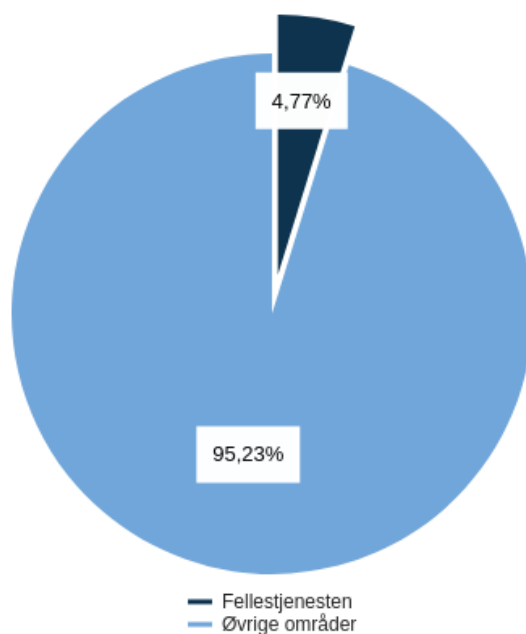

Basert på budsjettet låneopptak i 2023 vil ordinære avdrag som belastes driftsbudsjettet i 2024 bli 92,6 millioner. I vedtatt økonomiplan er det budsjettet med avdrag på 90,1 millioner. Merutgiften på 2,5 millioner skyldes økte låneopptak i forhold til forutsetningene fra høsten 2022.

9 - Tjenesteområdene

9.1 - Fellestjenesten

Andel brutto utgifter av kommunens totale brutto utgifter

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	65 552	62 788	65 641	65 641	65 641	65 641
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	31 195	30 581	29 381	29 381	29 381	29 381
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	1 147	1 482	1 482	1 482	1 482	1 482
Overføringsutgifter	9 254	7 271	7 271	7 271	7 271	7 271
Finansutgifter	7 567	7 016	5 619	5 619	5 619	5 619
Sum Driftsutgifter	114 714	109 138	109 394	109 394	109 394	109 394
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-2 607	-389	-389	-389	-389	-389
Refusjoner	-17 061	-10 683	-10 683	-10 683	-10 683	-10 683
Overføringsinntekter	-2 323	-1 947	-1 947	-1 947	-1 947	-1 947
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-13	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-22 004	-13 019	-13 019	-13 019	-13 019	-13 019
Sum	92 710	96 119	96 375	96 375	96 375	96 375

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

	Tiltak	Økonomiplan			
		2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett		96 119	96 119	96 119	96 119
Vedtak forrige periode					
Innsparing pensjon		189	544	544	544
Nytt intranett og hjemmeside		-700	-700	-700	-700
Pensjon KLP 22-25		-189	-544	-544	-544
Styrke IKT sikkerhet ved å opprette en ny stilling som rådgiver		800	800	800	800
Særskilte forhandlinger 2-4 kvartal 2022		-64	-64	-64	-64
Visuell profil Alta kommune		-500	-500	-500	-500
Økt kompetanse på turnus, ny stilling som rådgiver opprettes		400	400	400	400
Sum Vedtak forrige periode		-64	-64	-64	-64
Sum Budsjettendring i år		320	320	320	320
Konsekvensjustert budsjett		256	256	256	256
Konsekvensjustert ramme		96 375	96 375	96 375	96 375
Ramme 2024-2027		96 375	96 375	96 375	96 375

Hvilke tjenester skal Fellestjenesten levere

Fellestjenesten er en felles støtte-, veileder- og fagfunksjon for hele organisasjonen. Den sentrale hovedoppgaven er å tilrettelegge for god politisk og administrativ styring. I tillegg har Fellestjenesten en viktig rolle ut mot innbyggere og næringsliv.

Hovedutfordringer

Fellestjenesten fikk, i forbindelse med omstillingsprosjektet og andre vedtak i kommunestyret, krav om effektivisering/innsparing på 7,1 millioner. Arbeidet knyttet til dette har vært krevende. Fellestjenesten kuttet 6,8 årsverk, men fortsatt gjenstår det å spare inn 2 millioner kroner i 2024. Det er hovedutfordringen og utgangspunktet for budsjettarbeidet i høst.

På noen områder så må det, uavhengig av økonomi, satses mer. IKT og digitalisering er eksempel på slike områder. Kommunene har de siste årene opplevd at IKT-sikkerheten utfordres. I Alta kommune er det vedtatt å styrke dette arbeidet med å opprette en ny stilling fra 2024, i tillegg til finansiering av nye sikkerhetsløsninger.

Kommunen har også inngått et vertskommunesamarbeid på IKT med Loppa og Kautokeino. Dette gjør vi fordi vi mener at ved å slå sammen ressurser så blir vi i sum styrket. Så langt går dette samarbeidet veldig bra.

I 2023 har digitalisering vært et av de høyst prioriterte områdene. Fellestjenesten har utarbeidet en digitaliseringsplan for egne fagområder som vil danne grunnlag for valg og prioriteringer i årene som kommer. Våre digitaliseringsmål er knyttet opp mot innbyggere, ansatte og ledelse. Fortrinnsvis så skal vår kommunikasjon skje ved bruk av digitale løsninger og nettbaserte tjenester. Økt digitalisering gir også noen utfordringer, og kompetansebehovene tilsier at vi må rekruttere flere med digital og teknisk kompetanse i årene som kommer.

En av de viktigste rollene Fellestjenesten har er lederstøtte og bistand til kommunens ledere på fag som administrasjon, personaloppfølging og økonomistyring blant annet. Tilbakemeldingene fra lederne våre viser at det er behov for å ytterligere styrke dette arbeidet spesielt knyttet til bistand i krevende personalsaker. Det er også behov for lederutvikling og opplæring i bruk av digitale verktøy.

Den jobben som Fellestjenesten gjør på regnskap, budsjett og lønn er av høy kvalitet. Lønn utbetales alltid til riktig tid og kommunen har over mange år levert både regnskap og budsjett innen de frister som er satt. Det arbeidet som gjøres her vil fortsatt være et prioritert satsningsområde fremover.

Kommunaleders vurdering

God kommunikasjon bygger tillit og engasjement i befolkningen. Selv om det er avsatt få ressurser til dette får vi mye gjort. I 2023 er det satt av midler til å anskaffe et nytt intranett. Arbeidet går nå inn i slutfasen av anskaffelsesprosessen og valg av leverandør vil skje nå i høst. Vi har store forhåpninger om en mer moderne og fremtidsrettet løsning for kommunens ledere og ansatte. I 2024 vil implementeringen av den nye løsningen pågå.

Å få på plass en ny visuell profil i år har også vært et prioritert område. Målet med dette er å synliggjøre kommunens identitet bedre i alt fra logoer, farger, grafiske former bilder med mer. Arbeidet vil slutføres i 2023.

Fokus på organisasjonsutvikling, rekruttering, virksomhetsstyring og lederstøtte er svært sentrale oppgaver. Noe av det aller viktigste vi skal i gang med nå er arbeidet med ny arbeidsgiverpolitikk. Dette arbeidet vil starte opp høsten 2023 og pågå i hele 2024. Prosessen vil bli løst med bistand og prosessledelse fra KS konsulent.

Det er nå over 2 år siden (1. april 2021) kommunen tok i bruk nye systemer for økonomi, lønn, HR, personal og budsjett. Visma og Framsikt skulle gjøre arbeidet mer digitalt for lederne ute, samtidig som arbeidsprosessene i Fellestjenesten skulle forenkles. Arbeidsoppgaver knyttet til personell og fakturabehandling er forenklet og arbeidsprosesser er blitt mer digitale. Arbeidsavtaler, startmeldinger, reiseregning, utlegg og e-bilag er noen eksempler på oppgaver som er forenklet. I 2024 er målet å få på plass digitale rapportering også på områder som internkontroll og HMS. Da skal omtrent all rapportering fra våre ledere være digitalisert og i ett og samme system.

Kommunestyret har vedtatt at dagens rådhus skal flyttes til sentrum. Kontrakt er signert og flytting til Løkkeveien 35 og Parksenteret vil skje mot sommeren 2024. For Fellestjenesten betyr det mye arbeid knyttet til tømning av dagens rådhus. Arbeidet er startet og vil pågå frem mot flytting. Selv om vi er nøkterne må det settes av mer midler til flyttingen. Vi kommer ikke bort fra at tekniske løsninger må kjøpes inn og nytt utstyr anskaffes.

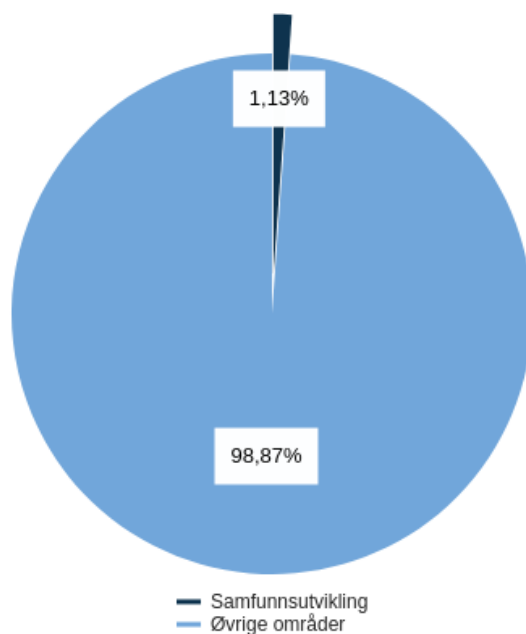
Videre vil vi se kommunens kundetorg samlet på tvers av tjenesteområdene. Alle kundetorg skal være bemannet av ansatte slik som i dag. Det er viktig for kommunens servicetilbud samtidig som det gir oss et godt omdømme. Vi vil også vurdere bruk av digital KommuneVert og digital møtebooking, men kun hvis det gir verdi og et bedre tilbud ut til innbyggerne.

Et område som må trekkes frem er innkjøp. Vi har over tid styrket fokuset på offentlige anskaffelser og er i dag godt rustet på dette området. Gode anskaffelser bidrar til å styrke kommuneøkonomien og de siste årene er det inngått mange verdifulle kontrakter. Dette fokuset vil vi fortsatt ha fremover.

Oppsummert så er kommunaleders vurdering at det blir et hektisk år. Fellestjenesten vil ha behov for alle sine ressurser for å ivareta oppgavene på en god måte. Fortsatt er vi der at vi må kutte i henhold til tidligere vedtak. Kommunedirektøren har gitt Fellestjenesten i oppdrag å spare 1 million kroner som et bidrag til fellesskapet. Totalt er innsparingskravet til Fellestjenesten derfor på totalt på cirka 3 millioner kroner i 2024-2027.

9.2 - Samfunnsutvikling

Andel brutto utgifter av kommunens totale brutto utgifter

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	15 507	16 173	16 846	16 846	16 846	16 846
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	4 299	1 875	2 195	2 195	2 195	2 195
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	113	0	0	0	0	0
Overføringsutgifter	10 735	5 783	5 783	5 783	5 783	5 783
Finansutgifter	1 826	1 089	1 183	1 183	1 183	1 183
Sum Driftsutgifter	32 481	24 920	26 007	26 007	26 007	26 007
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-3 410	-2 226	-2 226	-2 226	-2 226	-2 226
Refusjoner	-7 578	-2 138	-2 138	-2 138	-2 138	-2 138
Overføringsinntekter	-333	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-3 174	-100	-100	-100	-100	-100
Sum Driftsinntekter	-14 495	-4 464	-4 464	-4 464	-4 464	-4 464
Sum	17 986	20 456	21 543	21 543	21 543	21 543

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Tiltak	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	20 456	20 456	20 456	20 456
Vedtak forrige periode				
Innsparing pensjon	40	115	115	115
Pensjon KLP 22-25	-40	-115	-115	-115
Sum Vedtak forrige periode	0	0	0	0
Sum Budsjettendring i år	1 087	1 087	1 087	1 087
Konsekvensjustert budsjett	1 087	1 087	1 087	1 087
Konsekvensjustert ramme	21 543	21 543	21 543	21 543
Ramme 2024-2027	21 543	21 543	21 543	21 543

Hvilke tjenester skal Samfunnsutvikling levere

Avdelingen er kommunens redskap for utvikling og vekst i Altasamfunnet, og for politisk og administrativ ledelse i strategiske og overordnede saker vedrørende samfunnsutvikling.

Avdelingen for samfunnsutvikling omfatter samfunns- og arealplanlegging, næringsutvikling, skog- og landbruk, grunnforvaltning, utbyggingsavtaler, folkehelse, boligservicekontor og ulike prosjekter. Avdelingen har også ansvaret for oppfølging av veterinærvaktavtalen.

Hovedutfordringer

Avdeling for samfunnsutvikling står i en periode med generasjonsskifte på enkelte fagområder. På grunn av få ansatte innenfor noen områder opplever vi derfor i slike perioder noe sårbarhet med tanke på tilgjengelige ressurser og kompetanse. Rekruttering, intern overlapping og utvikling av tvillingkompetanse knyttet til enkelte nøkkelstillinger vil derfor måtte få fokus i kommende periode.

Avdelingen har påbegynt flere større planarbeid, herunder rullering av kommuneplanens samfunnsdel, landbruksplanen, områdeplan for Alta sentrum, regulering av lille Skoddevarre boligområde og Skillemo Nord. Dette arbeidet videreføres i 2024, samt at det i løpet av perioden også forventes oppstart av ny næringsplan og ny planstrategi. Vi ser en tendens til at stadig økt kompleksitet, skjerpede krav og sterke interessenemotsetninger i spesielt arealspørsmål gir økte utfordringer knyttet til ressurs- og tidsbruk i slike plan- og utviklingsprosesser.

Videre har faktorer som vekst i næringsliv, bosetting av flyktninger og endring i den privatøkonomiske situasjonen for mange av kommunens innbyggere medført et betydelig press på boligmarkedet, og spesielt på leiemarkedet. På grunn av dette har arbeidet med fremskaffelse av boliger til sårbare grupper blitt vanskeligere, og kommunens boligsosiale arbeid må derfor fortsette med uforminsket styrke.

Å videreføre det høye trykket på utviklingsarbeid innen både samfunns- og arealplanlegging, samferdsel, boligproduksjon, næringsutvikling og de forvaltningsområder som avdelingen ellers ivaretar, vil være viktige grunnpilarer for å tilrettelegge for fortsatt vekst i Alta kommune i årene fremover.

Kommunalleders vurdering

Alta kommune har gjennom mange år hatt fokus på et forutsigbart og godt planverk, og aktiv tilrettelegging for lokalt næringsliv. Dette har bidratt til at kommunen på mange områder har blitt sett på som svært «fremoverlent» og har tatt posisjonen som et av de største vekstsentrene i Nord-Norge. Det private næringsliv står i dag for ca. 70 prosent av sysselsettingen i kommunen, med

tilhørende viktige skatteinntekter til kommunen. På tross av noen svingninger som følge av endrede rammebetingelser, lavkonjunktur og et til dels utfordrende finansieringsmarked, er det lokale næringslivet fortsatt i vekst og har på tvers av bransjer tydelige vekstambisjoner også for årene fremover.

Alta kommunes rolle som en aktiv tilrettelegger, gjennom blant annet satsning på nye industriområder, låne- og tilskuddsordninger, prosjektstøtte og et utstrakt samarbeid med næringslivet, krever imidlertid økonomiske muskler og evne til å tåle belastningen med langsiktige investeringer. En anstrengt kommuneøkonomi over tid, med tilhørende innstramming av avdeling for samfunnsutviklings driftsbudsjett, vil på sikt kunne gi svært negative konsekvenser for kommunens viktige rolle som tilrettelegger, og for Altas posisjon som regionens vekstsenter.

Som følge av kommunens omstillingsbehov for 2024 har Avdeling for samfunnsutvikling fått et innsparingskrav på 1 million kroner. Avdelingen har et relativt lite budsjett, sett opp mot avdelingens aktivitet og tjenesteproduksjon. Innsparingskravet er for avdelingen derfor betydelig, og utgjør i underkant av 5 % av opprinnelige ramme for 2024. Hovedvekten av budsjettet er tilknyttet lønn, der lønnskostnadene utgjør hele 65 % av avdelingens totale driftsutgifter.

Med bakgrunn i avdelingens utgiftsfordeling finnes det derfor svært begrensede alternativer for å møte et slikt betydelig innsparingsbehov. Konsekvenser av innsparingsbehovet på 1 million kroner kan derfor være:

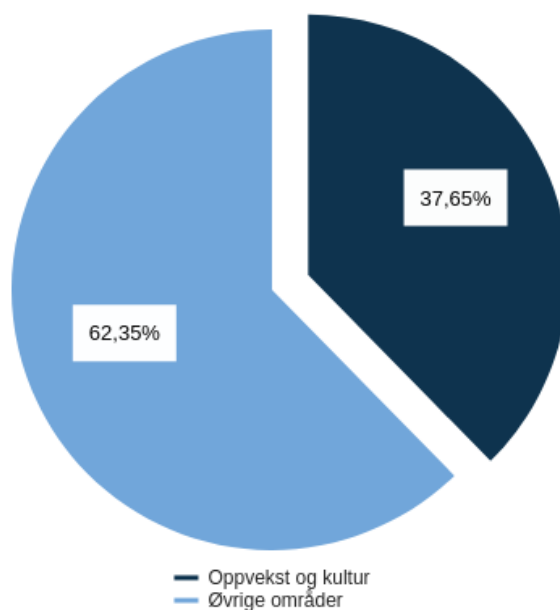
- Reduksjon av stillingshjemmel på næringsavdelingen
- Reduksjon av stillingshjemmel på planavdelingen
- Reduksjon av midler til næringsutvikling

For å imøtekomme innsparingsbehovet i sin helhet, vil man høyst sannsynlig måtte se på en kombinasjon av disse tiltakene.

Avdeling for samfunnsutvikling har som nevnt begrensede ressurser innen de aktuelle fagområdene, og anser at det med et kutt på disse områdene ikke vil være mulig å opprettholde dagens kvalitet, tjenesteproduksjon og tilgjengelighet for publikum og næringsliv.

9.3 - Oppvekst og kultur

Andel brutto utgifter av kommunens totale brutto utgifter

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	553 533	574 572	576 745	566 211	562 818	562 818
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	100 027	92 095	83 829	83 829	83 829	83 829
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	161 542	166 385	176 935	176 935	176 935	176 935
Overføringsutgifter	34 969	24 805	21 959	21 959	21 959	21 959
Finansutgifter	16 823	3 727	3 574	3 574	3 574	3 574
Sum Driftsutgifter	866 894	861 584	863 042	852 508	849 115	849 115
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-43 015	-32 140	-25 147	-25 147	-25 147	-25 147
Refusjoner	-107 055	-97 536	-85 054	-85 054	-85 054	-85 054
Overføringsinntekter	-16 802	-4 858	-4 858	-4 858	-4 858	-4 858
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-6 972	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-173 844	-134 534	-115 059	-115 059	-115 059	-115 059
Sum	693 050	727 050	747 983	737 449	734 056	734 056

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Tiltak	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	727 050	727 050	727 050	727 050
Vedtatt forrige periode				
Adm.reg.210-7	0	0	716	716
Adm.reg.210-7 Brukerbetaling og lønn SFO	0	0	-716	-716
Flere miljøterapeuter i skole	500	500	500	500
Innsparing grunnskole	-18 000	-18 000	-18 000	-18 000
Innsparing pensjon	1 189	3 428	3 428	3 428
Ny prognose integreringstilskudd	-8 694	-21 073	-24 466	-24 466
Pensjon KLP 22-25	-1 189	-3 428	-3 428	-3 428
Redusert foreldrebetaling barnehage	7 181	7 181	7 181	7 181
Styrke 15% tilskuddet	-2 352	-2 352	-2 352	-2 352
Ta bort innsparing grunnskole 2023	-2 000	-2 000	-2 000	-2 000
Til disp for andre tiltak	377	2 222	2 222	2 222
Tilskudd søskemoderasjon mm faller bort	-1 382	-1 382	-1 382	-1 382
Økt etterspørsel etter barnehageplasser	5 948	5 948	5 948	5 948
Økt tilskudd pri. barnehager når forelderbetaling utgår	11 932	11 932	11 932	11 932
Sum Vedtak forrige periode	-6 490	-17 024	-20 417	-20 417
Sum Budsjettendring i år	27 423	27 423	27 423	27 423
Konsekvensjustert budsjett	20 933	10 399	7 006	7 006
Konsekvensjustert ramme	747 983	737 449	734 056	734 056
Ramme 2024-2027	747 983	737 449	734 056	734 056

Hvilke tjenester skal Oppvekst og kultur levere

Tjenesteområdet er dedikert til å levere kvalitetstjenester som fremmer en trygg, inkluderende og stimulerende oppvekst for barn og unge. Våre barnehager skal legge til rette for en god kognitiv og sosial utvikling for de yngste. Grunnskolene våre skal med sine dyktige pedagoger gi barn og ungdom en utdanning med høy kvalitet.

Både arbeid med saker innenfor barnevern og arbeid med integrering av flykninger er viktige funksjoner som skal ivareta særlige sårbare grupper i samfunnet. Vårt mål er at alle skal oppleve å ha trygge rammer i hverdagen, og dermed hindre at utsatte personer faller utenfor deltakelse i samfunnet.

Satsing på kultur skal bidra til berikelse av lokalsamfunnet, samt skape et inkluderende fellesskap. Dette vil blant annet skje ved gjennomføring av en rekke kulturelle aktiviteter og arrangement for alle aldersgrupper.

Hovedutfordringer

- Skaffe nok kvalifisert arbeidskraft i tjenesteområdet og jobbe for å beholde disse slik at tjenestene får stabilitet i arbeidet.
- IKT-sikkerhet er stadig viktigere og det må igangsettes et arbeid med en ny digital strategi for tjenesteområdet.
- Antall ledige barnehageplasser er begrenset og gjør at nye innbyggere som ankommer Alta etter hovedopptak vil ha problemer med å finne ledige barnehageplasser.
- Stort behov for spesialpedagogisk hjelp i skole og barnehage. To stillinger i APST barnehage er tatt ned i tidligere budsjettprosesser og gjør at det bare er en stilling igjen av totalt tre som var i det opprinnelige.
- Lange ventelister til logoped.
- Barnevernet har over tid meldt om økende saksmengder og at kompleksiteten i disse tiltak.
- Kultursalen må oppgraderes betydelig og kulturadministrasjonen bør styrkes.

- Ivareta det store antallet flyktninger som er kommet til Alta på en tilfredsstillende måte slik at de kommer ut i ordinært arbeid så fort som mulig.

Kommunaleders vurdering

Oppvekst og kultur vil fortsatt ha fokus på omstilling og vil gjennomføre nødvendige tiltak i tjenesten for å effektivisere driften. I rammen for 2024 ligger det et uspesifisert effektiviseringstiltak på 10 millioner kroner. Vi jobber videre med detaljeringen av budsjettet og dette er et krevende arbeid. Det er ikke mulig å gjennomføre det uten at tjenesteproduksjonen rammes i noe grad enten i form av reduksjon i rammene eller ved at inntektsposter økes. Slik prognosene for mottak av flyktninger foreligger i dag vil det være flere enslige mindreårige kommende år og dette vil generere større inntekter enn tidligere budsjett har tatt høyde for. Tjenesteområdet jobber aktivt med å redusere sykefraværet som igjen vil gi en viss effekt i bruk av vikarer på variabel lønn.

Det er utfordrende å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft til tjenesteområdet og i økonomiplanperioden vil det være viktig at vi tar høyde for at kommunene skal være konkurransedyktig og attraktiv som arbeidsgiver. Barnehagene har store utfordringer med å rekruttere personell. I tillegg mangler vi sykepleiere/helsesykepleiere, rådgivere i PPT med skolebakgrunn og en del språklærere i skolen. Det er ingenting som tyder på at rekrutteringsutfordringene er midlertidige, så det blir viktig å få til en god plan for hvordan vi skal løse dette. Her må det iverksettes flere ulike tiltak som kontinuitet i rekrutteringsarbeidet, raskere prosesser ved tilsetting, tiltak for å beholde kompetanse og god markedsføring av våre utlysninger.

Ressurssituasjonen i skolen er utfordrende. I utgangspunktet skal det være ressurser nok, men på grunn av høyt antall skoler blir ressursene fordelt tynt ut. De mindre skolene blir ressursvinnere med høy lærertetthet, mens de større skolene blir tapere med et stort antall elever og lavere lærertetthet. Det bidrar til at for mange elever ikke får den hjelpen de burde fått, og dermed ikke får tatt ut sitt læringspotensial. Ny skolestruktur i kommunen vil kunne bedre situasjonen for både ansatte og elever, men det er tvilsomt om det får full virkning i denne økonomiplanperioden. Med dagens skolestruktur har vi ikke tilgang på det antallet helsesykepleiere i skolen som vi ønsker. I dag er situasjonen slik at enkelte skoler ikke har besøk av helsesykepleier i løpet av en skoleuke. Disse får hjelp på anmodning, tilbudet oppleves av den grunn som ikke tilfredsstillende av mange av skolene. PPT melder om stadig lengre behandlingstid for barn og unge som venter på tilbud fra logoped.

Det er også langt større behov for spesialpedagogisk hjelp og tilrettelegging i barnehage og skole enn det er ressurser til. I dag tas ressurser til dette blant annet fra grunnressursene. Det rammer ikke bare elever som har krav på ekstra hjelp, men også de andre elevene som får mindre hjelp på grunn av lav lærertetthet. Slik som situasjonen er, drifter vi verken forsvarlig eller gir våre elever det de har krav på. Det er en svært krevende situasjon å håndtere for rektorene og styrerne. Det er vedtatt og gjennomført kutt i bemanningen av personell til ressurspedagoger og i APST barnehage tidligere. Fokuset på tidlig innsats i tråd med føringen i den nye barnevernsreformen som har trått i kraft problematiseres når en har tatt ned stillinger i ressurspedagoger og APST i barnehager. Ressurspedagogene utfører lovpålagte oppgaver og APST er en viktig del av tidlig innsats.

For Alta integrerings- og kompetansesenter (AIK) vil det være store utfordringer med å håndtere det store antallet med flyktninger som ankommer byen. Tjenesten består både av en bosettingsavdeling og en skoleavdeling, som i felleskap skal skape et best mulig tilbud til de som har kommet hit. Utfordringen blir å hjelpe disse menneskene fra sin flyktningstatus og over i jobb og inn i rollen som vanlig lønnsinntaker i Alta. Utfordringsbildet er bredt og vi ser at en del av menneskene som kommer til oss har til dels store utfordringer med seg i bagasjen. Krigstraumer og tragedier i nære relasjoner har satt sine spor.

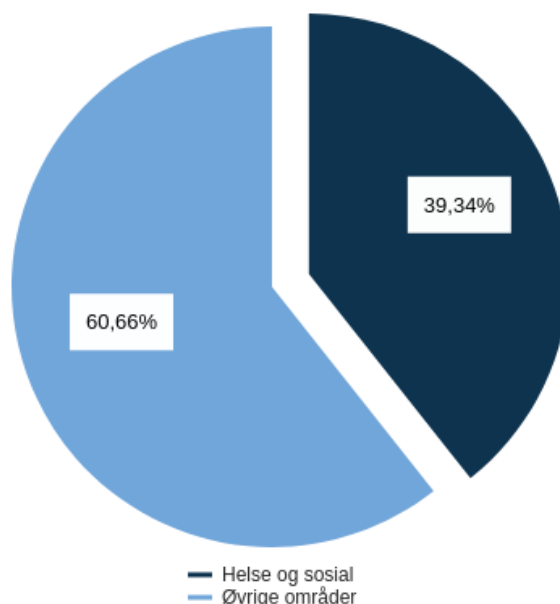
Kultursalen eies av Statsbygg og brukes av UIT og Alta kommune. Det vil være behov for fornying av mye utstyr og inventar i tiden som kommer. Alta kommune har ansvaret for innkjøp og vedlikehold av alt teknisk utstyr (lyd, lys, scenetrek osv.). Kulturadministrasjonen klarer ikke å håndtere sitt ansvarsområde med dagens bemanning og bør oppbemannes med en kulturkonsulent. Alta har blant annet to verdensarvsteder å følge opp.

Barnevernet har over tid meldt om økende saksmengde og at kompleksiteten i disse tiltar. Saksmengden til den enkelte saksbehandler er nå stor og det merkes at vi har fått et betydelig antall flyktninger til kommunen de siste årene. Det meldes om at sakene er alvorlige og mye er relatert til vold og rus.

Fokuset fremover rettes mot stabilisering og å få på plass kvalifisert arbeidskraft i alle ledd. Fokusområdet "Tidlig innsats" skal prege driften og tjenesteområdet jobber for å implementere "Se meg tidlig" inn i daglig drift i alt forebyggende arbeid.

9.4 - Helse og sosial

Andel brutto utgifter av kommunens totale brutto utgifter

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	691 807	646 086	666 317	670 805	670 805	670 805
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	127 882	82 034	81 183	81 243	81 158	81 158
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	102 732	104 385	104 040	104 049	104 049	104 049
Overføringsutgifter	64 363	47 576	47 328	47 345	47 345	47 345
Finansutgifter	8 213	2 879	3 081	3 081	3 081	3 081
Sum Driftsutgifter	994 997	882 960	901 949	906 523	906 438	906 438
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-63 473	-51 327	-51 363	-51 363	-51 363	-51 363
Refusjoner	-173 799	-171 641	-170 506	-171 604	-171 519	-171 519
Overføringsinntekter	-1 000	0	0	0	0	0
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-6 160	-697	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-244 432	-223 665	-221 869	-222 967	-222 882	-222 882
Sum	750 565	659 295	680 080	683 556	683 556	683 556

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Tiltak	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	659 295	659 295	659 295	659 295
Vedtatt forrige periode				
Driftsbudsjett Marienlund fra 2025	0	10 000	10 000	10 000
Innsparing pensjon	1 746	5 035	5 035	5 035
Må effektiviseres framover	-3 464	-9 988	-9 988	-9 988
Ny anbuds konkurranse BPA	-400	-400	-400	-400
Pensjon KLP 22-25	-1 746	-5 035	-5 035	-5 035
Urealisert pålagt innsparing	400	400	400	400
Sum Vedtak forrige periode	-3 464	12	12	12
Sum Budsjettendring i år	24 249	24 249	24 249	24 249
Konsekvensjustert budsjett	20 785	24 261	24 261	24 261
Konsekvensjustert ramme	680 080	683 556	683 556	683 556
Ramme 2024-2027	680 080	683 556	683 556	683 556

Hvilke tjenester skal Helse og sosial levere

Kommunene har et lovpålagt ansvar å sørge for helse- og omsorgstjenester til befolkningen, på områder som ikke skal dekkes av spesialisthelsetjenesten.

Dette inkluderer blant annet hjemmetjenester, sykehjemsplasser, helsetjenester, rehabilitering og andre omsorgstjenester for eldre og personer med nedsatt funksjonsevne.

Området har også ansvar for økonomisk sosialhjelp, boligtilskudd og andre tiltak for å støtte personer og familier i økonomiske vanskeligheter.

Hovedutfordringer

Vi har mangel på folk. Helse og sosialtjenesten har utfordringer med å rekruttere fagpersoner på flere områder. I tillegg til leger mangler vi sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere. Dette har medført at vi har hatt store utgifter til vikarbyrå og bruk av overtid. Bruken av vikarbyrå har fortsatt også etter pandemien, med et forventet overforbruk på 30-40 millioner til kjøp av vikarer i 2023. Vi klarer ikke å beholde eller å få fast ansatte til å dekke ledige stillinger, og dette er blitt enda vanskeligere enn tidligere. Det er nå flere avdelinger som i praksis drives av vikarbyrå, og dette blir særdeles dyrt. Det er ingenting som tyder på at rekrutteringsutfordringene er midlertidige, så det blir viktig å få til en god plan for hvordan vi skal løse dette. Her må det iverksettes flere ulike tiltak både sentralt i kommunen og innad i Helse og Sosial. Rekruttering av ledere viser seg også å være utfordrende. Tiltak for å beholde kompetanse og rekruttere nye ansatte, digitalisering/velferdsteknologi og økte egenandeler må gjennomføres.

KOSTRA-tall viser at Alta har høye utgifter på tjenester til hjemmeboende, det vil si brukere som ikke bor på institusjon, men i omsorgs- og privatboliger.

Vi har for kostbar drift av bemannede omsorgsboliger, og må ha enda større fokus på at disse brukerne skal bo lengst mulig hjemme. Noen av de største økonomiske utfordringene i Helse og sosial fremover er tjenester til yngre brukere under 67 år innen rus/psykiatri og brukere med utviklingshemming/andre kognitive funksjonsnedsettelse. I tillegg har utgiftsøkningen innen BPA vært høy over flere år. Med jevne mellomrom kommer det også nye brukere med omfattende tjenestebehov, uten at det er satt av en buffer til dette i budsjettet.

Bruken av enetiltak innen psykiatrien er økende, og tjenesten ønsker å samle brukere og kutte kjøp av enkelttjenester fra eksterne. Dette er krevende prosesser, og det blir viktig å ivareta brukermedvirkningen underveis. Forutsetningen for å kunne kutte ut kjøp av tjenester, er at kommunen selv kan tilby forsvarlige tjenester. I samarbeid med spesialisthelsetjenesten må vi samtidig prøve å finne bedre og rimeligere løsninger når vi må igangsette nye tiltak.

For gruppen utviklingshemming/andre kognitive funksjonsnedsettelse blir byggingen av Marienlund bosenter et viktig tiltak for å demme opp for utgiftsøkningen. Kartlegging gjennomført i januar 2021 viste at kommunen hadde 47 brukere i alderen 16+ på venteliste for bolig med varierende grad av bemanning, 42 av disse bodde sammen med mor/far. Marienlund bosenter vil være klar til åpning i januar 2025, med 2 bygninger som gir totalt 16 heldøgns plasser (8+8) og ny voksenavlastning med 2 plasser. Planlagt omdisponering av 4 eksisterende boenheter gir 12 nye boenheter netto og cirka 12 millioner ekstra per år i utgifter fra 2025. Alternativkostnaden er mye større, og beregninger viser at ved å ta i bruk nye eneboliger ville antall årsverk være dobbelt så høyt (20-40 årsverk), tilsvarende 12 millioner.

Eldreomsorgen har vært gjennom en stor omstilling i forbindelse med innflytting på Alta omsorgssenter. Omstillingen har gitt oss mange av de effektene vi ønsket, først og fremst ved forventet nedgang i pleiefaktoren på de fleste avdelinger. Vi har også fått gevinst ved å ha tilgjengelig kompetanse på bygget ved fravær av eks sykepleiere på avdelinger og starter blant i løpet av 2023 opp med sykepleieteam. Pandemien har også medført økt behov for sykehjems plasser og heldøgns omsorgsboliger ved at omløpet på sykehjems plasser ble redusert med til sammen 25-30 plasser i løpet av to år. Mange hjemmeboende eldre har vært gjennom en tøff periode der de har vært mer isolert, og søker om heldøgns omsorg på grunn av angst, ernæringsutfordringer, mm.

Viktige og nødvendige tiltak vil være å utvide tilbudet på dagsenter for eldre med somatiske utfordringer, opprettholde tilstrekkelig med avlastningsplasser både innen somatikk og demensomsorg, et nytt hjemmetjenestetteam for demente og å starte opp helsestasjon for eldre. Dreiningen til å bo lengst mulig hjemme medfører også at beboerne på sykehjem har større pleiebehov enn tidligere, og det gir igjen behov for å styrke grunnbemanningen på sykehjem.

Økningen med 11 nye langtids- og avlastningsplasser på Altagårdshagen og opprettelse av innsatsteam, vil bedre kapasiteten til å ta hjem utskrivningsklare pasienter. Køen av brukere gjør også at vi nå må fremskynde planlegging av drift av det planlagte byggetrinn 2 på AOS, med tilgang på 60 nye senger/boliger.

Finansieringen av fastlegeordningen er en statlig oppgave, men har bare delvis vært ivaretatt fra nasjonalt hold så langt. Det er kommunene som har sørge-for-ansvaret for allmennlegetjenesten. Kommunen plikter blant annet å ha fastlegetilbud til alle sine innbyggere. Det skal også være en kapasitet i ordningen slik at det er mulighet for pasienter å bytte fastlege, det vil si en overkapasitet på 5-7 prosent. Det har ikke Alta kommune hatt på flere år. Fastlegekrisen merkes nasjonalt, men også i betydelig grad i Alta. Når fastlegeordningen ikke fungerer som den skal, gir dette ringvirkninger til mange andre kommunale tjenester som helsestasjon, sykehjem, oppfølging av hjemmeboende med mer. Kommunestyrets vedtatte plan for utvidelse av antall hjemler og økning av basistilskudd avhenger av at vi klarer å beholde og rekruttere Alta-leger. Fastlegekrisen rammer også legevakta som bemannes av fastlegene, og ansettelse av lege med tilstedeplikt fra klokken 16-08 vil presse seg frem i løpet av de neste år.

NAV opplever stor økning både i antall brukere og utbetaling per bruker. Gjeldsrådgivning og veiledning må økes, og samtidig bør deler av integreringstilskuddet brukes på å trygge økonomien til bosatte flyktninger som ikke klarer å komme seg i arbeid.

Kommunaleders vurdering

Det har over år vært stor differanse mellom faktiske utgifter/regnskap året før, og kommende års budsjett- og økonomiplan innen Helse og Sosial. Konsekvensen har vært stort merforbruk på samtlige månedsrapporteringer de siste ti årene, med opprettinger i form av budsjettreguleringer og tilførsel av midler ved årets slutt. Gjennomførte tiltak/kutt har samtidig ikke kunnet utligne utgifter som følge av økt aktivitet.

For økonomiplanarbeidet i 2023 er forskjellen fra regnskap 22 til budsjett 24, på 80 millioner.

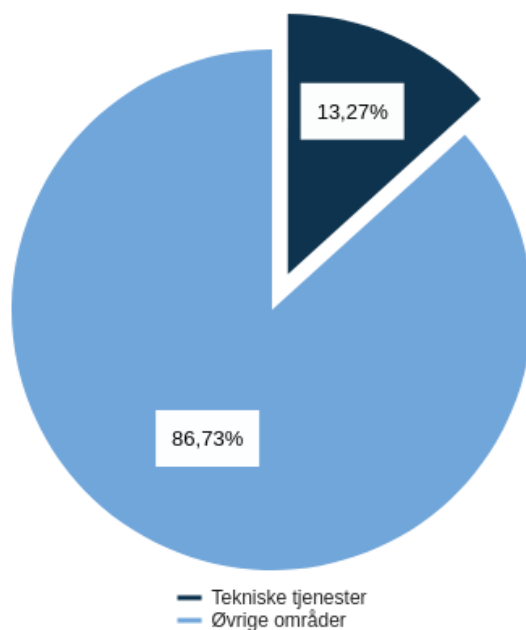
Ca. 30 millioner av dette skyldes Covid-utgifter men der er fortsatt et gap på 50 millioner som må dekkes inn enten ved reduserte utgifter eller økt tilførsel av midler.

Det foreløpige budsjettarbeidet tilsier at 60 millioner forventes tilført inkludert penger til oppstart av ny sykehjemsavdeling, og det må samtidig tas kutt tilsvarende 20 millioner innenfor drifta på Helse og Sosial.

Vi jobber med å finne løsningen på dette fram mot detaljeringen av budsjettet, dette er et krevende arbeid. Det er ikke mulig å gjennomføre dette uten at tjenesteproduksjonen rammes, og vi vil måtte fordele innsparingen på ulike virksomhet og tjenester.

9.5 - Tekniske tjenester

Andel brutto utgifter av kommunens totale brutto utgifter

Driftsbudsjett

Fordeling på hovedart

Beløp i 1000

	Regnskap	Budsjett	Økonomiplan			
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Driftsutgifter						
Lønn	107 193	101 788	104 218	104 718	104 718	104 718
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal egenproduksjon	76 019	82 948	84 548	85 048	84 975	84 975
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal egenproduksjon	4 858	5 732	5 732	5 732	5 732	5 732
Overføringsutgifter	21 608	15 343	15 343	15 468	14 976	14 976
Finansutgifter	92 164	92 982	94 369	94 369	94 369	94 369
Sum Driftsutgifter	301 842	298 793	304 210	305 335	304 770	304 770
Driftsinntekter						
Salgsinntekter	-59 895	-64 294	-63 189	-63 189	-63 145	-63 145
Refusjoner	-37 211	-20 666	-25 616	-25 741	-25 220	-25 220
Overføringsinntekter	-41	-36	-36	-36	-36	-36
Finansinntekter og finansieringstransaksjoner	-746	0	0	0	0	0
Sum Driftsinntekter	-97 892	-84 996	-88 841	-88 966	-88 401	-88 401
Sum	203 950	213 797	215 369	216 369	216 369	216 369

Driftsbudsjett med endringer

Beløp i 1000

Tiltak	Økonomiplan			
	2024	2025	2026	2027
Vedtatt budsjett	213 797	213 797	213 797	213 797
Vedtatt forrige periode				
Driftsbudsjett Marienlund fra 2025	0	1 000	1 000	1 000
Driftskonsekvens av budreg 2 investering 2022	-1 200	-1 200	-1 200	-1 200
Innsparing pensjon	282	815	815	815
Pensjon KLP 22-25	-282	-815	-815	-815
Reforhandling av leieavtaler tekniske tj.	750	750	750	750
ROS Alta Brannvesen Bemanning høytider	20	20	20	20
ROS Alta Brannvesen drift nye kjøretøy	50	50	50	50
ROS Alta Brannvesen Lønn øvelser	200	200	200	200
Øke parkeringsavgifter	-2 500	-2 500	-2 500	-2 500
Sum Vedtak forrige periode	-2 680	-1 680	-1 680	-1 680
Sum Budsjettendring i år	4 252	4 252	4 252	4 252
Konsekvensjustert budsjett	1 572	2 572	2 572	2 572
Konsekvensjustert ramme	215 369	216 369	216 369	216 369
Ramme 2024-2027	215 369	216 369	216 369	216 369

Hvilke tjenester skal Teknisk tjenester levere

Virksomhetene innen Tekniske tjenester er Kommunalteknikk (ansvarlig for vei, gatelys, parkering, vann, avløp og renovasjon), Miljø, park og idrett, Kommunale Bygg, Brann og redning, Oppmåling og byggesak, Renhold og Bygg- og eiendomsutvikling.

Som en viktig samfunnsaktør spiller virksomhetene en sentral rolle i arbeidet med å vedlikeholde og utvikle kommunens infrastruktur, samt ivareta beredskap og bygningsmasse. Tjenesteområde utfører saksbehandling og utøver skjønn innenfor rammene av gjeldende lovverk, og administrasjonen gir utredninger for hovedutvalget for tekniske tjenester og miljø, formannskapet og kommunestyret. Tekniske tjenester har også ansvaret for å gjennomføre politiske vedtak og utarbeide planverk for området.

Hovedutfordringer

- Rekruttere kvalifisert arbeidskraft på alle nivåer til tjenesteområdet. Beholde de vi har slik at tjenesteleveransen fremover blir stabil
- Gjennomføre planlagt og verdibevarende vedlikehold som ivaretar kommunens bygg og veier
- Ta i bruk nye digitale løsninger som reduserer kostnaden og øker kvaliteten på tjenesten.
- Sette fokus på miljø, energi og klimautfordringer både for ansatte i egen organisasjon og innbyggerne generelt i kommunen.
- Redusere vannlekkasjer på eksisterende vannledningsnett.
- Opprettholde en god beredskap innenfor brann og redning

Kommunaleders vurdering

I det foreløpige budsjettarbeidet har kommunedirektøren gitt en føring om at tjenesteområdet skal gjennomføre et uspesifisert effektiviseringskutt på 9 millioner kroner. Det vil komme i tillegg til de innmeldte endrede forutsetninger fra virksomhetene på vel 4,5 millioner kroner, der den største økningen er brøytekostnader på 1,7 millioner kroner på innleide tjenester og nye brøytekontrakter. Det totale omstillingsbehovet for tjenesteområdet vil dermed være på 13,5 millioner kroner. For å imøtekomme nevnte omstillingsbehov må vi fremskaffe nye inntekter på eksisterende husleiekontrakter, øke parkeringsavgiften på timesatsen og øke gebyrnivået på tjenester til samme nivå som kommuner på vår størrelse. Vi må også vurdere reduksjon av tjenestenivået og eventuelt reduksjon av stillingshjemler.

I løpet av de tre siste årene har det vært betydelige utfordringer med å skaffe nok kvalifisert arbeidskraft til tjenesteområdet. Det gjelder på alle nivåer, men spesielt innenfor ledelse. Denne trenden ser ut til å fortsette fremover, og vi må derfor bli bedre på rekruttering av ansatte både gjennom markedsføringstiltak, raskere prosesser ved tilsetning og utarbeide nye rutiner for «on- og offboarding». I tillegg vil det være nødvendig å øke lønnsnivået opp mot det private markedet for å kunne rekruttere nødvendig arbeidskraft i fremtiden. I den sammenheng vil det også være viktig med nye tiltak for å *beholde* mange av våre dyktige medarbeidere. Kompetanseutvikling, sosiale tiltak og gjennomgang av jobbinnhold vil være eksempel på dette.

Det planlagt verdibevarende vedlikehold på kommunens bygg er lavt på grunn av manglende økonomi. Vedlikeholdet utgjør kun 10-20 prosent av det som er normen fra Rådgivende ingeniørers forening (RIF). Et lavt vedlikeholdsnivået vil i fremtiden føre til ytterligere forringelse av bygningsmassen, dersom innsatsen og de økonomiske bevilgningene ikke økes. Det igjen vil gå utover sikkerheten og HMS generelt. Planlagt verdibevarende vedlikehold er et kommunalt ansvar - og en viktig oppgave for å ivareta kommunens verdier i et langsiktig perspektiv.

Tilsvarende utfordring har vi på drift av kommunale veier. I en rapport fra 2015, utarbeidet av Multiconsult, er vedlikeholdsetterslepet for kommunale veier beregnet til 285 millioner kroner.

Hovedutvalget har vedtatt en ny Digital strategi 2023-27 for Tekniske tjenester. Strategien inneholder tiltak for økonomiplanperioden basert på Alta kommune sin Smartby-strategi. I den anledning må vi fortsette å jobbe aktivt for å løse flest mulige oppgaver digitalt. Det vil være en viktig oppgave i årene som kommer. Målet er å redusere interne kostnader, øke kvaliteten på tjenesten til innbyggerne, og i tillegg frigjøre tid og økonomi i egen organisasjon for å gjennomføre lovpålagte oppgaver. Summen av tiltak vil gi oss et økonomisk handlingsrom som kan være med å ivareta dagens vedlikeholdsbehov og fremtidens aktivitetsnivå.

Alta samfunnet står overfor krevende utfordringer de neste tiårene - behovet for reduksjon i utslipp av klimagasser, tilpasning til klimaendringer, tap av biologisk mangfold, samt forsøpling og forurensning av jord, luft og vann. Disse globale miljø- og klimautfordringene krever en omstilling til et nytt, bærekraftig samfunn, med vekst og utvikling uten de negative konsekvensene for klima og miljø vi ser i dag. Denne omstillingen må også kommunen og innbyggerne i Alta kommune ta medansvar for. Det er derfor viktig at kommunen går foran og tar ansvar. Første del av dette arbeidet er å få på plass en ny Miljø-, klima og energiplan for Alta kommune i 2024. Miljø- klima- og energiplanen vil være en tverrsektoriell temaplan. Det vil si at den omfatter en rekke temaer, fagområder, samarbeidsformer, målsettinger og tiltak som til sammen utgjør kommunens arbeid med miljøoppgavene. Planen angår alle deler av kommunens virksomhet. Den skal være styrende for miljøpolitikk og miljøomsatsing i kommunen og skal forplikte Alta kommune, også økonomisk, til å følge opp konkrete målsettinger for perioden den gjelder.

Lekkasjegraden for vann i Alta kommune er beregnet til 50 prosent. Gjennomsnittet i Norge er på 33 prosent. For kommunen sin del betyr det at halvparten av drikkevannet som vi henter fra hovedvannkilden i Raipas-Englandskogen forsvinner ut gjennom lekkasjer i rørnettet på vei til vannkranen. Det er en betydelig kostnad både økonomisk og ressursmessig ved at vi renser og pumper langt mer vann enn vi trenger. De siste årene har det vært jobbet systematisk med lekkasjereduksjoner på vannledningsnettet. Mange lekkasjer er utbedret, men utfordringen er at det stadig oppstår nye. Det gjør det vanskelig å komme ned med lekkasjegraden. Dette viser også at det er et stort behov for rehabilitering og utskifting av vannledningsnett og kummer. Slikt arbeid har også pågått de siste årene, men vil bli ytterligere forsterket fra 2024 og videre i økonomiplanperioden.

Alta Brann og redning har de siste årene hatt en betydelig kvalitetsforbedring gjennom flytting til en ny og oppdatert brannstasjon. Dagens brannstasjon ivaretar driften av korpset og HMS kravene, med ren og skitten sone, på en meget god måte. Det vi derimot opplever gjennom ny brann- og redningsforskrift i 2022 er at kravene til ansatte, ledere og driften av korpset har blitt mer omfattende. Brann og redning har fått mange nye oppgaver som skal ivaretas. Blant annet oppgaver innenfor pågående livstruende vold (PLIVO) og helseoppdrag som akutthjelpere. Endringer innen demografi, klima, offentlig økonomi, teknologi og grønt skifte vil også komme til å utfordre dagens tradisjonelle arbeidsoppgaver som brannbekjempelse og redningsinnsats. Grensesnittet mellom Brann og redning og politiet i oppgavefordelingen er mer uklar nå enn tidligere. Dette gjelder oppgaver Brann og redning utfører i påvente av politiet, oppgaver som utføres etter politiets ankomst, og når Brann og redning bistår i rene politioppdrag. Dette er utfordringer som gjør at vi i kommende økonomiplanperiode må vurdere om vi er riktig bemannet for å løse de nye oppgavene vi er satt til å gjøre. Det blir derfor viktig å få på plass en ny beredskapsanalyse for Alta Brann og redning i løpet av 2024, for derigjennom å kunne vurdere om vi er riktig organisert, og om bemanningen og utrustningen er riktig.

Alta kommune

Nordlysbyen Alta